

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ	ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ	Β. ΛΑΠΜΡΟΔΕΣΒΙΟΣ
Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ	ΑΝΤΡΕΑΣ ΖΩΝΤΟΣ
ΚΟΥΔΗΣ ΑΛΕΠΗΣ	ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΚΟΣ ΜΟΝΤΕΣΑΝΤΟΣ	Φ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΒΑΣΣΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ
ΓΙΑΝ. Π. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ	ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ: «ΣΦΙΓΓΑ» ΔΙΗΓΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΣ Β — ΤΕΥΧΗ 7 - 8 ΜΑΡΤΗΣ — ΑΠΡΙΛΗΣ 1944

ΠΥΡΓΟΣ — ΗΛΕΙΑΣ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ «ΠΥΡΓΙΩΓΙΚΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ»

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Μετρίλλου 1

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. ~~100.000~~ 350

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΝΕΛΛΗ	Ἡ λήθη (ποίημα)
ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ	Σφίγγα (διήγημα)
ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ	Μαγιάτικο, Ἑμμηϊκή ζωὴ (ποιήματα)
Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗ	Ἐνα ἄγνωστο γράμμα τοῦ Παλαμᾶ
ΚΟΥΛΗ ΑΛΕΠΗ	Παραμονὴ πρωτοχρονιάς (ποίημα)
ΑΔΕΚΟΥ ΜΟΝΤΕΣΑΝΤΟΥ	Κάπταιν Γιάλμαρ (ποίημα)
ΒΑΣΣΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	Ναπολέον Λαπαθιώτης
ΓΙ. Ν. Π. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ	Ἀπογοήτευση (ποίημα)
ΓΙΩΡΓΗ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ	Ἐρημόνησο (ποίημα)
Β. ΛΑΜΠΡΟΔΕΣΒΙΟΥ	Εὐαγγελία (ποίημα)
ΑΝΤΡΕΑ ΖΩΝΤΟΥ	Τὸ σφυροσιασμένο σπίτι (διήγημα)
ΑΡΙΣΤΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ	Τῆς μητέρας μου (ποίημα)
ΦΑΝΗ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ	Μονοπάτια γιὰ τὴν ἐξοχὴ (πρόζα)
ΔΑΝΤΕ (Μετάφρ. ΚΩΣΤΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ)	Φυγὴ (ποίημα)
ΓΙΟΥΛΗ ΠΕΡΑ	Ἄνοιξη (ποίημα)

Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΜΗΝΑΣ

Ω: Ἀπολογισμὸς μιᾶς ζωῆς.— «Εὐβοϊκὰ Γράμματα».— ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ. ΤΑΚΗ ΔΟΞΑΣ: Διον. Ἀβραμοπούλου «Ἀνθρώπινες ἱστορίες» (διηγήματα). Λεφτέρη Ραφτοπούλου «Οἱ ἑπτὰ πληγές» (ποιήματα), Ν. Παπαγεωργοπούλου «Δακρυσμένοι ἄγγελοι» (ποιήματα).— ΕΚΔΟΣΕΙΣ.— ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΝΑΠ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗ: Ἀνέκδοτοι στίχοι
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ-ΛΑΥΡΑ: Λιγνίμα
ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ, ΜΑΝΩΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ κ. ἄ.: Ποιήματα

Η ΛΗΘΗ

Ἵλα μου τὰ περασμένα
σήμερα τὰ βλέπω ἄχνά.
Κι ἄπ' τὰ μάτια μου περνᾶ
πλήθος ὄνειρα σβημένα.

Ἵρκοι ψεύτικοι, χαμένα
χάδια, ὄϊγη ὄλλοτινᾶ.
Κι ἕνα δάκρυ ποῦ πλανᾶ
κι ἰ τὸ γέλιο της, ὠϊμένα...

Ἵλλ' ἐνῶ περνᾶνε πλήθη,
ἦρεμ' ἀνεβοίνει ἡ Λήθη
τοῦ σπιτιοῦ μου τὰ σκαλιᾶ.

Μὲ καλεῖ σιτὸ σκαλοπάτια
μὲ φιλεῖ σιτὰ δύο μάτια
καὶ ξεχνᾶω τὰ παληᾶ...

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΝΕΛΛΗΣ

ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΥ

ΣΦΙΓΓΑ

(ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΚΗΤΗ)

Παρακαλώ να με ακούσετε. Ήινα το όραμα μιας ζωής, που μου επιτρέπεται ο χρόνος να εξομολογηθώ, τώρα που τύλιξε την ψυχή μου με το ράσο του άσκητη, σαν αμαρτίες που ζητώ την άφεση τους, ή σαν εξαίσιες χαρές που μου έστειλε ή μοίρα στην σύμνευα της. Πάρτε τα αν θέλετε σαν περιστατικά που μου έρχαν με διάφορα πρόσωπα, ή σαν έχετε τη συγκατάβαση να με πιστέψετε σε μια ιστορία με την ίδια γυναίκα, που ήταν ίκανή άλλοτε να βυθίζεται μαζί μου σε κολασμένους ώρες και άλλοτε να μου ξανοίγει το φως και την ικανοποίηση μιας εδέμ. Και αν μερικοί από σας τα μετρούν όλα με τη μέθοδο της αλαζονικής έπιστήμης, που δεν ξέρει ώ, τόσο παρά μόνο τα φαινόμενα όπως τα δίνει ο φτωχός φακός του ίνσιτιούτου και δε μαντεύει τίποτα από το μυστήριο της ζωής και των δοκιμασιών της, ως τα πάρουν για παραισθήσεις και ως τα τοποθετήσουν σε περιπτώσεις για ειδικό σανατόριο. Αλλά μπορεί να είναι κι άλλοι που να συλλάβουν μέσα σ' όλα αυτά ένα βαθύτερο νόημα.

Δε θυμάμαι πως και πότε την προτοείδα ήινα περισσότερο από τριανταλέντε χρόνια που σημείωσα τα έντονα ίχνη της, αλλά και πάλι μου φίνεται ότι την ήξερα πολύ και ο προτύτερα.

Την έλεγα Σμαράγδα, χωρίς να έχω μάθει τ' όνομά της, σαν κάποι-

ος να μου το ψιθύρισε την πρώτη φορά που την πρόσεξα καλά. Ήταν από τα μάτια της. Δύο βαθυπρόσινα μάτια, σε σμαράγδια που έπαιρναν ζωή και ακτινοβολία κάτω από τα σκοτεινά βλέφαρα και τα τοξοτά κρόσια των βλεφαρίδων. Θυμώμαι πως είχα σταθεί σαν καρφωμένος στη θέση, που βρέθηκα όταν την είδα να προβάλλει από μια γωνιά προς την όδο Σταδίου. Όπως όταν βρίσκεται κανείς μπροστά σε μια θυμαστή αποκάλυψη. Ήτανε ένα συναίσθημα σαν καταπτώση και έκσταση μαζί. Εκείνη το κατάλαβε και καθώς προσπερνούσε το βλέμμα της έπεσε επάνω μου όπως σε γνώριμο, σε να περίμενε να την πλησιάσω και να ξαναθυμηθούμε που είχαμε συναντηθώ άλλοτε, τι είχαμε πεί, τι απογίναμε από τότε. Την είχα πράγματι ξαναϊδθώ; Δεν μπορούσα να είμαι βέβαιος. Έζησα μέσα στο πλήθος με γνωριμίες που με γοήτευαν για μια βραδυά, και ύστερα από μερικές ήμέρες δεν μπορούσα να θυμηθώ ούτε καν τις φυσιογνωμίες τους. Εκείνη όμως δε την ξεχασα ποτέ. Το όφειλα στην αδιάκοπη ανανεώσή της, που μου ξαναζωντάνευε κάθε φορά τη δυνατή έντύπωση που είχα από την προηγούμενη; Γιατί όλα άλλαζαν σ' αυτή. Τα μάτια της δεν ήταν πάντα πράσινα. Ήσαν δύο μικροί κυρτοί καθρέφτες, που έδιναν στο κέντρο τους το σφαιρικό σύμπαν με την αιτιόσφαιρα της ήμέρας. Η ύπήκουαν

σε ένα νόμο δικό τους που άλλαζε το χρώμα τους κατά τη διάθεση της ιδιοσυγκρασίας της και τα συναισθήματα της ώρας. Γινότουσαν άλλοτε σταχτιά, άλλοτε γαλαζια, άλλοτε μαύρα, και άλλοτε καστανόχρυσά σε δύο φύλλα βυσσινιάς από εκείνα που κατεργάζεται το φθινόπωρο, πεσμένα και σκεπασμένα από ένα λεπτό στρώμα νερού στην ακίνητη επιφάνεια μιας στέρνας.

Το στόμα της άλλοτε ήταν φουσκωτό σαν να ζητούσε μια θηλή, άλλοτε ήταν χωνεμένο, λεπτό και εδαίσθητο, και άλλοτε έπαιρνε το παρθενικό σχήμα που έχει δόσει ο Μπουτσελλι στα χείλη των γυναικών που ζωγράφισε, άλλοτε σπασμωδούσε σαν από δίψα, στόμα που είχε πιεί σαμπάνιες και κοκτέιλ καμωμένα από μπάρμαν που κατέχουν τα μευστικά και τα γευστικά μυστικά των ενώσεων των πιο δυνατών ποτών, άλλοτε ήταν σαν από πετρωμένο μέλι από το χιωμαί και την ουσία της φράουλας και άλλοτε ήταν βαμμένο φιβρο σαν μια πληγή από μαχαιριά στο χλωμό της πρόσωπο.

Ο λαιμός της καθώς ήταν ψηλός φαινόταν λεπτός, και άλλοτε φούσκωνε σαν ένας κορμός δένδρου, από σάρκα σε ανοιξιάτικο όργανο και άλλοτε όταν έσκυβε κι έκανε πτυχές μπροστά, και λακάκια, έδινε την έντύπωση του κόπου, λες και βάραινε επάνω του το κούρασμένο κεφάλι με τη μελαγχολική όψη.

Το σώμα της το έκανε ν' αλλάξει ή μόδα ή αναγκαζόταν να υπακούει κι' αυτό στην ίδια μεταβλητότητα που την κυβερνούσε δλόκληρη; Αλλοτε ήταν σαν να σπάραισε από τον πόθο έτοιμη να ζητήσει καταφύγιο σε ένα διβάνι τα γυμναθώ και να εγκαταλειφθώ σε νευρικά χέρια και άλλοτε έπαιρνε την υπερήφανη ανά-

ταση των γυναικών που δε λυγίζονται και δεν πέφτουν ποτέ και άλλοτε ήταν σαν την άμαξόνα του τούρκου καμαμένη για να την αποθεώνη το λαϊκό άμφιθέατρο. Αλλοτε πάλι νόμιζε κανείς πώ, ήταν ντυμένη μόνο με ένα άσπρο ζυχαρισάλι με κόκκινα τριαντάφυλλα άλλου σφιγμένο, και άλλου δλότελα χαλαρό, με τη διαβολική μαστορία της Κάρμεν, για να κινή άλλοτε να προβάλλει ή έντονη φόρμα και άλλου να σαλεύουν οι σκιές και τα φώτα των μυστικών της εφοδιών, και άλλοτε φορούσε ένα φόρεμα κλειστό και ίσιο σαν των αδελφών του έλεους που θέλουν να εξαφανισθώιν κάτω από το ράσο. Και άλλοτε το ντύσιμό της το είχε εμπνεύσει ή αυστηρή κοκεταρία της καθώς πρέπει κυρίας που θέλει να τα αισθάνονται όλα και να μην τολμά να πής τίποτα.

Έπερνε όλες τις φόρμες σαν μεταμορφωτής του βαριετέ.

Το καπέλο της άλλοτε έρυχνε βιθειές σκιές στο πρόσωπο, άλλοτε στη παραμικρή κλίση τη σκέπριζε ώστε δεν έβλεπε κανείς, ωρα τα εδαίσθητα περύγια της μύτης, το στόμα και το κάπως έντονοσηγούνι, τον τράχηλο και τη φωτεινή στοτόξο της γυμνή αρχή του κορμού, και άλλοτε ήταν μια τόκα μικροσκοπική, που άφηνε να φαίνονται τα εξαίσια μαλλιά της, άλλοτε χρισάφενια, άλλοτε μαύρα, άλλοτε με το χρώμα του σούπου, άλλοτε πιο σκούρα, άλλοτε ξανθότερα σαν νάπιναν κι' αυτά την ατμόσφαιρα και το τις εναλλαγές της. Και άλλοτε έβγαινε χωρίς καπέλο, με τα μαλλιά άλλοτε φροντισμένα σαν από την πολύωρη απασχόληση του τεχνίτη που χτένιζε τη Μπέλλα Σιμνένια, που άλοτε άναδεμένα με άφέλεια και άλλοτε άνυπόταχτα και σαν άνακα-

τεμένα από ξετρελλαμένα δάχτυλα. Και ακόμη άλλοτε φαινόταν σαν φτωχούλα που μόλις τα κατάφερε να τύνεται και προσπαθούσε να περνάει χωρίς να την προσέχουν, και άλλοτε άστραφτε στο λούσο.

"Αλλάζε αδιάκοπα. Άλλά στο βάθος ήταν η ίδια και το βλέμμα της ή σε σκιά βυθιζόταν, ή ακτινοβολούσε φως, ή φαινόταν γεμάτο σκέψη, ή αδιαφορία ή διαβολική συγκίνηση ή αγνότητα, με τραβούσε με το ίδιο κεντρικό αίνιγμα. Αυτό ήταν ακριβώς: Η γυναίκα που μου υπέβαλλε το αίνιγμα, που ένοιωθα την ακατανίκητη επιθυμία να λύσω. Ένα αίνιγμα που θα κατείχα σ' ένα έναγκαλισμό ενώ ή έσομολόγηση της και με τα λόγια και με όλη της τη ζωική ουσία στον πυρετό της, θα μου αποκάλυπτε έναν όλοκληρο άγνωστο κόσμο, που δεν θα τον γνώριζα άλλοιώς ποτέ, σαν ένα παράδεισο, όπου μπορούσε να με μπάση μόνο ένα αποκαλυπτικό θαύμα.

Πώς θα μπορούσα να την περιγράψω αυτή τη γυναίκα; Θα ήπρεπε να εφεύρω λέξεις για τις μυστηριώδεις καταστάσεις που παρουσίαζε, να βρω όρους για τις έννοιες και τα συναισθήματα που υπέβαλλε και που μπορούν να αισθάνωνται πολλοί άνθρωποι, αλλά που περνούν φευγαλέα και δεν έχουν καθοριστή ακρόμη. Οι εναλλαγές της ήταν τόσες ώστε για να τις δώσω, θα ήπρεπε να κρατούσα ήμερολόγιο σε σειρά από τόμους. Σημειώνω ώρισμένα επεισόδια μαζί της, αν μπορώ να χαρακτηρίσω έτσι τις συναντήσεις μας άλλοτε λίγη ώρα μαζί, άλλοτε άπλές διασταυρώσεις στους χωρισμένους μας δρόμους μέσα στο πλήθος.

"Ήταν σ' ένα τραίνο της Πελοποννήσου. Ήχαμε βρεθί στο ίδιο

βαγόνι, σε δύο γειτονικά διαμερίσματα και την είδα, όταν πιά είχαμε περάσει το δάσος της Κανέττας. Λογάριαζα με τι τρόπο στον πρώτο σταθμό να περνούσα για λίγο στο δικό της διαμέρισμα, αλλά στην Κόρινθο άλλαξε τραίνο Δέν μπορούσα να κάμω το ίδιο. Συνώδευα έναν ξένο για την Όλυμπία, κι εκείνη είχε πάρει τη γραμμή των Καλαμών. Στάθηκα μπροστά στο σταθμό, κι όταν το τραίνο της ξεκίνησε είδα από τον εξώστη του βαγονιού της δυο τρία χέρια γυναικών που χαιρετούσαν τον κόσμο. Αναγνώρισα και το δικό της χέρι από ένα πλατύ δαχτυλίδι με μαύρη πέτρα, που είχα ξαναϊδή. Ήταν απaráλλαχτο μ' ένα δικό μου. Το είχα χάσει ή άλλοτε ή το είχα χάσει. Μπορεί να ήταν και το ίδιο. Έβγαλα το μαντήλι μου και το κουνούσα σαν τρελλός, προς το τραίνο όπου χάθηκε στο βάθος της γραμμής. Θα την ξαναβλεπα;

Την ξαναείδα πάλι στο δρόμο και για μία φορά στο θέατρο. Άλλά σε κάμποσο καιρό βρεθήκαμε πειό κοντά. Ήμουν στην ταράτσα κάποιου ξενοδοχείου σ' ένα προάστειο τη νύχτα, όπου περίμενα ένα φίλο σε γεύμα. Δέν είχαν ανάψει ακόμη όλα τα φώτα γιατί δέν είχε ακόμη έλθει κόσμος και σέρβιραν μόνο από ώρισμένη ώρα. Εκείνη καθόταν μ' έναν άγνωστο κύριο και την αναγνώρισα άμέσως. Είχα ένα τραπέζι πίσω τους, μισοκρυμμένος από ένα διάμεσο πλατύ τετράγωνο στυλό, ώστε ο κύριος και αν ακόμη γύριζε το κεφάλι δε θα μ' έβλεπε παρά αν μετατοπιζόταν. Η κυρία ήταν άπέναντί μου καθώς τραβήξα επίτηδες την καρέκλα μου πιό πέρα. Μιλούσαν χωρίς να μ' έχουν αντιληφθή. Εκείνος προσπαθούσε

να την πείση να συναντηθούν άλλο, που να είναι έντελώς μόνοι οι δυο τους. Σε μερικές στιγμές ήταν σαν να την ίκέτευε. Φαινόταν δυστυχημένος. Ήταν έρωτευμένος ή το παρίστανε; Άκουσα τότε τη φωνή της κυρίας.

"Έχετε άδικο. Δέν είμαι ούτε σεμνότυφη ούτε περιφρονώ τη ζωή, ούτε σας βρίσκω άποκρουστικό όπως λέτε, ούτε άνήκω σε άλλον. Άλλά δε θα ήρθω στο σπίτι σας. Για να τόκανα θα μου χρειαζόταν κάτι άλλο. Μια άτμόσφαιρα που να μου υποτάξη την αντίδραση τη φυσική στην ιδιοσυγκρασία μου, να βρεθώ σ' ένα τέρμα χωρίς να το καταλάβω, να φτάσω εκεί σαν ύπνωτισμένη και να μπορέσω να φύγω σαν να μην είχε συμβή τίποτα. Να, τι θέλω τόσο πολύ, ώστε να μην άγανακτήσω ύστερα κατά του έαυτού μου.

"Αναψαν όλα τα φώτα γιατί είχε έρθει ή ώρα να σερβίρουν. Την είδα στο ηλεκτρικό. Είχε ένα ντεκολτέ πολύ άνοιχτό και ό,τι ήτανε σκεπασμένο από το κορμί της, έδειχνε κάτω από τη λευκή μουσελίνα, όλη τη φόρμα του. Είχε έρθει για να τον βυσανίση τον άνθρωπο; Εκίνε τους άνδρες να χορεύουν στο τυψί αλλά δέν ήταν εύκολη. Προσπάθησα να την κάμω να με ίδη και μου άφησε το βλέμμα της για τρία όλοκληρα λεπτά, και ύστερα μετατοπίστηκε έλαφρά σαν για να πάρη θέση λίγο πιό άνετα και ανακάθισε με το ένα πόδι επάνω στο άλλο. Το ντεκολτέ της ήταν τότες μεγαλύτερο και το φόρεμα άφηνε έξω το γόνατο.

"Άλλά ο έρωτευμένος κύριος δέν την έβλεπε καθώς ήταν στην άλλη πλευρά του τραπέζιού, και όπως εκίνη με παρακολούθησε ήτανε φανερό ότι το είχε καταλάβει πως

την είχα άκούσει και ήταν εύχαριστημένη για αυτό και μου παραχωρούσε όχι μόνο τα μάτια της, που χαμήλωνε τα βλέφαρά της κάποια μυστική διάθεση, αλλά και το θέαμα που παρείχε όπως καθόταν.

Την ίδια βραδυά πέρασα από μια παληά μου φίλη. Άφήσαμε άναμμένο μόνο ένα μικρό ηλεκτρικό, σαν ένα θαμπό μάτι γάτας κι ενώ την κρατούσα στα χέρια, έβλεπα στο πρόσωπό της την έκφραση της γιναίκας με τ' άλλόκοτα μάτια. Πέρασα τη νύχτα μ' αυτήν τη θεληματική παράκρουση, σαν να είχα πλάι μου την άγνωστη.

Κάμποσο καιρό την έβλεπα μ' έναν κοντό συνοδό. Γά χέρια της ήσαν γεμάτα δαχτυλίδια. Το πρόσωπό της είχε τον τόνο της καρτερίας, και περπατούσε σαν να μην ένοιωθε τίποτα από τον κόσμο που ήσανε γύρω της.

Την έχασα για ένα χρονικό διάστημα και ύστερα την είδα από κοντά στην όδο Φιλελλήνων. Τη συνώδευαν δύο άνδρες. Ό ένας ήταν Ρώσος, πρώην αξιωματικό, με πράσινη κυλότιτα, και μίότες, με πέτσινο τριμμένο σακάκι, ψηλός και γερός, και μ' ένα ξεβαμμένο κασκέτο με το παληό του έθνοςσημο, σε κεφάλι ξυρισμένο. Ήταν κι' αυτή τώρα φτωχά ντυμένη Δέν φορούσε πειά κανένα δαχτυλίδι. Ό άλλος κύριος, έφυγε και ο Ρώσος φώναξε ένα αυτοκίνητο και κείνη μπήκε μέσα μονάχη. Είδα την καλτσα της ψηλά πίσω στη γάμπα καθώς ανέβαινε. Είχε δύο ραφέ: με κλωστή. Είχε τόσο φτωχύνει; Ύστερα φιληθήκανε μπροστά στην άνοιχτή πόρτα δύο φορές, πάλι μιλούσαν και σε λίγο εκίνος, όταν εκίεισε το αυτοκίνητο, ξαναπήρε το χέρι της και το φίλησε κι' αυτό. Γι

νά είχε συμβεί; Αυτός ο Ρώσος ήταν ο άνδρας, που της δημιούργησε την ατμόσφαιρα που ήθελε, και την έκανε να πηγαίνει να τον βρίσκει σαν ύπνωτισμένη; Μπορεί αυτό το θαύμα να το κατάφερε η σιολή του, το αθλητικό του παράστημα, ποιός ξέρει ποιές αφηγήσεις για επεισόδια του πολέμου. Τέτοια πράγματα μιλούνε σε μερικές υστερικές ιδιοσυγκρασίες γυναικών. (1) - λη εκείνη την ώρα ως που έφυγε το αυτοκίνητο, το πρόσωπό της ήταν ζωηρό καθώς μιλούσε στο φίλο της, του χαμογελοῦσε, έπαιρνε πονετική έκφραση, φαινόταν συγκινημένη. Και μένα που είχα σταθῆ πολύ κοντά στην άκρη του πεζοδρομίου πίσω από τις πλατίες του Ρώσου ούτε έδειξε πώς με είδε.

Η μοῖρα τῆς φέρει να την ξαναδώ στο «Νοβοκροδόντ» με την κοσμοπολιτική πελατεία, όπου έσέρβιραν περίφημα τη νύχτα και όπου μερικές γυναίκες από διάφορες ράτσες έκαναν νούμερα. Έχεινή τραγούδησε ένα παθητικό Ρούσικο τραγούδι. Λίγοι τη χειροκρότησαν. Η φωνή της ήταν αδύνατη, φαινόταν δειλή, δέν είχε τον αέρα του καφεκονσέρ. Ύστερα την είδα και κάθισε σε ένα τραπέζι με μιὰ ηλικιωμένη γυναίκα, που της έπιασε δυο φορές τον καρπό σὰ για να βεβαιωθῆ αν είχε πυρετό. Ούτε τώρα φορούσε κανένα κόσμημα εκτός από ένα λεπτό διαδῆμα στα καστανά της μαλλιά. Το φουσκωτό της στόμα, τόσο ζωντανό και φρέσκο, -μπορεί και να μὴν ήταν βαμμένο- υπέβαλλε το κέφι και τὰ μάτια φαινότουσαν βαρειά από βαθειά νοσταλγία. Την κοίταξα σὰ να τη ρωτούσα.

Αλλά μιὰ ἄλλη ἦρθε μπροστά μου εκείνη τη στιγμή και με ρώτησε αν ξέρω οὐγγαρέζικα. Σκέφτηκα ότι μ' αὐτή την ἀστεία ἐρώτηση ἦ-

θε να νανοιώσω πὼς ήταν αὐτή που ζητούσα και όχι ἡ ἄλλη. Εἶχα ἀπατηθῆ; Όταν τις πρόσεχε κανείς τῆ μιὰ κοντά στην ἄλλη εὔρισκε κάποια ὁμοιότητα μεταξύ τους, αν και οἱ ἴριδες τῶν ματιῶν της δεύτερης είχαν χρώμα μενεξεδένιο και τὰ μαλλιά της ἦταν μαύρα. Φαινόταν πειδὸ ἀτημέλητη, ἀλλὰ πράγματι ἦταν πειδὸ κοκέτα ἀπὸ τὴν πρώτη. Φορούσε ἕνα συμπαγὲ ζερσεῦ, που την κάλυπτε πολὺ λίγο και μέσα ἀπὸ τὸ ὁλοῖο γλυστοῦσε και θριάμβει ἕνα κορμί που πρόδινε τὸ δυνατωτερο ἔνσιγχο Κάθισε. Μοῦ εἶπε πρόθυμα τὸ ὄνομά της. Βαλέρια. Ἡ μητέρα της ἦταν Οὐγγαρέζα. Τῆ ρώτησα για τὸν πατέρα της. Μάντευα στὸ ἐξαισιό πλάσιμό της διασταύρωση ἀπὸ δύο καλές ράτσες.

Ο πατέρας μου εἶναι ἡ σαμπάνια, μου ἀπάντησε. Εἶναι τὸ μόνο που ἤξερε για τὴν πατρότητά μου ἡ μητέρα μου. Όταν μ' ἔκαμε, χόρευε κι' αὐτή ὅπως κι' ἐγὼ στὸ καφεκονσέρ.

Έφυγα με τὴν Οὐγγαρέζα. Ἄλλα τὴν ἄλλη νύχτα εἶδα τὴν πρώτη. Αὐτή ἦταν που ζητούσα και όχι ἡ ἄλλη. Τὸ βλεπα στὰ μάτια της που ἦσαν σὰν να μιλοῦσαν με τὸνο που φταγε στην καρδιά. Μιλήσαμε, και ὅταν ἀργὰ βρεθῆκαμε οἱ δυὸ μας εἶχε στὴ φωνή της, στὸν τρόπο που με κοίταζε και μοῦπιανε τὰ χέρια μιὰ ἐγκαρδιότητα που μόνο μιὰ παληὰ γνωριμία και ἡ ἀνάγκη του βαθύτερου δεσμοῦ μπορούσε να ἐξηγήσει. Μοῦ εἶπε τὸ ὄνομά της και τῆ ρώτησα για τὸν κύριο με τὸ πέτσινο σακάκι και τὸ κασέτο με τὸ ἐθνόσημο που την εἶχα ἰδεῖ στὸ δρόμο. Διὰ μιᾶς τὸ πρόσωπό της συνέφιασε. Μποροῦσε να τὸν εἶπῆ κάτι σὰν ἀδερφό της. Και ὁ ἄλλος; Τῆ συνώδευαν δύο.

-Μὴ μοῦ κάνετε τόσες ἐρωτή-

σεις, μοῦ εἶπε. Τὶ ὠφελοῦν τέτοιες ἐξακριβώσεις; Εἶσατε τόσο εὐγενικός και καλός και ὅταν ζητῆ κανείς τόσες πληροφορίες ἀπὸ μιὰ γυναίκα μπορεί να τὴν πληγῶνῃ.

Τὰ μάτια της ὅταν χωρίσαμε είχαν μιὰ νωπότητα σὰν να εἶχε κλάψει. Ἄργότερα μοῦ εἶπαν πὼς αὐτὴ ἡ γυναίκα πέθανε. Ἄλλὰ αὐτὸ δέν ἦταν, δέν μπορούσε νᾶνε ἀλήθεια. Τὴν ἔβλεπα με τὰ μάτια της φαντασίας τόσο ζωντανῆ, μοῦ φαινόταν πὼς τὴν προηγούμενη μόλις ἡμέρα τὴν εἶχα ἰδῆ στὸ δρόμο και τὴν ἔχασα ἀμέσως μέσα στὸ πλήθος. Θὰ ἐννοοῦσαν ἴσως κάποια ἄλλη.

Τὴν ἀναγνώρισα ἀξάφνα μιὰ σεληνοφώπιση νύχτα στὴ βερόνια του «Ρίτς» στὴν Πόλη, ὅπου εἶχανε σβύσει τὰ φῶτα, γιατί ἦταν σχεδὸν μεσάνυχτα. Ἦτανε καλοκαίρι, και τὰ γυνά της μπράτσα ἐλαμπαν στὴ διάφανη νύχτα, σὰ ζωντανεμένα ἀλάβαστρα με ἐσωτερικὸ φῶς.

Υπεκόταν σε μιὰ γωνία και ἄλλοτε κοίταζε πρὸς τὸ κενὸ και ἄλλοτε πρὸς ἐμένα. Οἱ κινήσεις του κεφαλοῦ της ἦσαν σὰν να με καλοῦσε. Θυμήθηκα τότε, ὅτι ἡ καρμιάρα εἶχε πῆ διὰ στὸ πλαγιὸ πρὸς τὸ δικὸ μου δωμάτιο ἔμενε μιὰ κυρία. Εἶχα ἀκούσει, λίγο πρὶν ἀνεβῆ, ἕνα σιγανὸ Ἑλληνικὸ τραγούδι. Ἦταν αὐτὴ και μοῦδινε ἀπὸ κάτω σημεῖα ζωῆς και δέν εἶχα καταλάβει τίποτα; Ἦ βγαλε μιὰ ταμπάκερα, ἔβαλε ἕνα τσιγάρο στὸ στόμα και μοῦ φάνηκε σὰν να τὴν ἄκουσα να μονολογῆ πολὺ σιγὰ ἐνῶ ἔφραγε στὴν τσάντα της, σὰν νᾶλεγε ὅτι ἤθελε ν' ἀνάψῃ.

Προθυμποιήθηκα να της δώσω φωτιά με τὸν ἀναπτῆρα μου. Ἄρχισε ἡ κουβέντα. Μιλήσαμε για τὸ παλὸ χρώμα της Πόλης, για τὰ

βυζαντινὰ τεῖχη για τὰ παλάτια της Σταμποῦλ, για τὰ ἀνήλια σαράγια που εἶχαν γίνει τῶρα μοσεία, και ὅπου ἔμεναν κατὰκλειστες σὰ φυλακισμένες οἱ γυναίκες τῶν χαρεμιῶν, για τὸ Βόσπορο, για τὸ σύγχρονο ἀνατολίτικο γυναικεῖο τύπο, για τὴ φύση. Τὶ ὄργασμος στὴ βλάστηση. Μεθάει τὰ ἀνθρώπινα πλάσματα. Ὅλα ἐδῶ ἀποπνέουν τὸν ἐξῶτα. Τὰ λόγια μου ἔγιναν πιὸ ἐλεύθερα. Της εἶπα πὼς εἶναι χρόνια που δέν ἔχουμε συναντηθῆ. Ἐλάσε

- Ἀλήθεια; εἶπε. Αὐτὸ εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον. Και ἐξαναγέλασε

- Καὶ που ἔχουμε ξινοῦδωθῆ; με ρώτησε, ὑποβοηθῆτε με

Της ἀνέφερα διάφορα περιστατικά και μέρη. Ἐλάσε πάλι.

-Θὰ εἶμαι εὐτυχής, της εἶπα, αν θελήσετε να κάνουμε αὔριο μαζί ἕναν περίπατο στὸ Βόσπορο. Νὰ πάμε στὰ Καβάκια να ἰδοῦμε τὴ Μαύρη θάλασσα.

-Θὰ μείνεις πολὺ ἐδῶ; με ρώτησε.

-Ἐπρόκειται να φῶγω αὔριο για τὴν Ἀλεξάνδρεια. Θὰ μείνω για σᾶς.

-Φεύγω ὅμως ἐγὼ και εἶναι τὸ ἴδιο

-Τόσο τὸ χειρότερο. Σὰς βρήκα ἐπὶ τέλους και θέλετε να χωρίσουμε ἀμέσως; Χαρίστε μου μιὰ ἡμέρα, λίγες ὥρες. Ἦθελα μόνο να σᾶς μιλήσω. Και ἴσως ἰδῆτε ὅτι ἔχουμε πολλὰ να εἰποῦμε.

Της ἔπιασα τὰ δάχτυλα και δέν τὰ τράβηξε. Τὰ ἔφερα στὰ χεῖλή μου. Τὸ χέρι μου ἀνέβηκε στὸν ὄμο της. Της εἶπα:

-Ἴσως ἔχετε ἕνα ἄλλο ὄνομα σὴ μερα. Στὴ ζωῆ τῆς γυναίκας μεσολαβοῦν διάφορα περιστατικά.

Εἶπε ἕνα ὄνομα σὰν νᾶλεγε «Κιρία Χ.» και πρόσθεσε:

-Σας φτάνει; Μά κατεβάστε τὸ χέρι, σᾶ; παρακαλῶ. Ἐδῶ ἀνεβαίνουν καμαριέρες καὶ γκαρσόνια καὶ εἶναι γελοῖο νὰ τοὺς ἀκοῦμε πίσω μας νὰ ξεροβήχουν γιὰ νὰ μᾶς εἰδοποιοῦν γιὰ τὴν παρουσία τους. Ἄλλὰ εἶχαμε καλὴ τύχη. Τὰ δωμάτιά μας ἔχουν σὶν πρόσοψη τὶς πόρτες τους στὸ ἴδιο μπαλκόνι. Βλέπετε, ἐγὼ σᾶς εἶχα προσέξει. Μένω στ' ἀριστέρα σας Κατεβαίνω ἀμέσως κάτω καὶ ἐλάτε καὶ σεῖς σὲ πέντε λεπτά. Ἡ πόρτα μου θὰ εἶναι μισάνοιχτη. Θὰ μπορέσουμε νὰ ποῦμε ἐντελῶς ἥσυχα δυὸ λόγια.

Φοβήθηκα πῶς μὲ γελοῦσε, ἀλλὰ σὲ πέντε λεπτά γλυτροῦσα πρὸς τὸ δωμάτιό της. Δὲν ἀναψε φῶς γιὰ νὰ μὴν προκαλέσῃ τὴν προσοχὴ. Ἐφυγα ἀπὸ ἐκεῖ ὕστερα ἀπὸ δυὸ ὥρες. Δὲν προφτάσαμε νὰ ποῦμε πολλὰ πράματα, ἀλλὰ τὶς δυὸ ἐκεῖνες ὥρες τὶς ἐξήσαμε. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὴν ἀναζήτησα. Δὲ φάνηκε. Ρώτησα. Ἡ κυρία εἶχε φύγει. Μοῦ εἶπαν ἓνα γαλλικὸ ὄνομα. Εἶχε ἄντρα φραγκολεβαντῖνο; Πῆγε στὸ Βουκουρέστι. Δὲν ἤξεραν τίποτ' ἄλλο νὰ μοῦ ποῦν.

Μόνο δυὸ ὥρες λοιπὸν. Κι' ἐνῶ εἶχ' ἀρχίσει νὰ κάνω τὰ τρελλότερα σχέδια γι' αὐτὴ, φρόντισε νὰ ἐξαφανισθῇ

Μοῦ εἶχε ἔρθῃ κάποτε ἀπὸ τὴν Ἑλβετία ἓνα γράμμα, ἓνα μῆνυμα παραξένο, πού τῷκανε διεγερτικότερο τὸ μυστήριό του.

«Ψηλὴ, γαλάζια μάτια, ξανθὰ μαλλιά. Εἰκοσιχτὼ χρόνων. Ἡ σκέψη μου εἶναι σὲ σᾶς. Πίνω ἓνα κρασί στὴν ὑγεία σας μὲ ποιῆσι μὲ χαραγμένη στὸ γυαλί τὴ χρονολογία 1565 ἀπὸ τὴν παλιὰ συλλογὴ τῆς πανσιόν. Ὑψόμετρο 1102.»

Καὶ γιὰ ὑπογραφή ἦταν ἀποτυπωμένο μὲ κόκκινο χρῶμα ἓνα γυ-

ναικεῖο στόμα. Ἐνα φιλὶ στὸ χεῖρι, μὲ τὸ ρούζ ἀπὸ τὸ ὅποιο ἦσαν βαμμένα τὰ χεῖλη τῆς κυρίας. Ποιὰ ἄλλη μπορούσε νὰ εἶναι παρὰ ἡ γυναῖκα πού μὲ ἀπασχολοῦσε κάθε τόσο μὲ τὶς ἀλλόκοτες ἐμφανίσεις της καὶ δὲ μοῦ ὁμολόγησε ποτὲ τὸ βαθύτερο μυστικὸ της;

Ἐκαμα τὸ σχεδιά μου. Τὸ ταξίδι πού σχεδίαζα ἐκεῖ ὁ τὸν καιρὸ θὰ ἦταν γιὰ τὴν Ἑλβετία. Καὶ θὰ βρισκα τὴ διαμονὴ τῆς κυρίας ἀπὸ τὸ ὑψόμετρο Μπορεῖ νὰ ἦταν στὸ Φλίμς, ἢ νὰ πέρασε μόνο ἀπὸ κεῖ καὶ βρίσκεται σήμερα ἄλλου. Θὰ περνοῦσα ἀπὸ παντοῦ. Δὲ θὰ μοῦ ἐξέφυγε. Μοῦδινε ὅλα τὰ στοιχεῖα της σὰ μιὰ ταυτότητα, ἀνάστημα, χρῶμα, ηλικία, καὶ τὸ κυριώτερο οὗτο τὸν πειρασμὸ τὸ ἀποτύπωμα κανένα στόμα δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μὲ ἓνα ἄλλο καὶ ὑπάρχει πάντα διαφορὰ στὴν ἀπόχρωση τοῦ ρουζ-καὶ νόμιζε πῶς ἔμενε κρυμμένη καὶ ἀπλησίαστη; Ἡ μὲ προκαλοῦσε;

Ἐπῆρα τὸ Σεμπλόν. Ὑστερα ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη πέρασα δυὸ τρεῖς ὥρες στὸ βαγκὸν ρεστωρὰν, καὶ ὅταν ξαναγύρισα στὸ διαμερισμά μου βρέθηκα ἀπέναντί μου μιὰ κυρία. Τὰ μαλλιά της εἶχαν ἓνα βαθὺ χρῶμα σιέννας καὶ κάπου κάπου ἔλαμπαν σὰν ἀπὸ βαθὺ σκοῦρο βενέτικο χρυσάφι. Θὰ μπορούσε νὰ τὰ πῆ κανεὶς ξανθὰ. Τὸ ἀνάστημά της ἦτανε μᾶλλον ψηλὸ καὶ ὅσο γιὰ τὴν ηλικία εἶχε ὅλη τὴ φρεσκάδα πού ἐπιτρέπει σὲ μιὰ γυναῖκα νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι δὲν ἔφτασε ἀκόμη τὰ τριάντα. Ἄλλὰ περισσότερο ἀπ' ὅλα μὲ ἀπασχόλησαν τὰ μάτια της. Ἦταν ὁ τύπος μου καὶ εἶτε γιὰ τὴν κοίταξα προσπαθώντας νὰ πεισθῶ, εἶτε γιὰ ἄλλο λόγο τὸ βλέμμα της μοῦ ἀπαντοῖσε εὐχαριστιμένο, σχεδὸν οἰκεῖο. Σκέφθηκα ὅτι τὸ ἀλί-

θανο νὰ συναντήσω τὴν ἴδια στὸ τραῖνο μὲ τὸ ὅποιο πῆγαινα νὰ κάμω τὸ Σέρλοκχ Χόλμς γιὰ νὰ τὴ βρῶ, εἶχε πραγματοποιηθεῖ. Μοῦ τὴν ἔστειλε ἐκεῖ ἡ μοῖρα γιὰ νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν κοπιαστικὴ ἀναζήτησι. Σὲ λίγο μιλοῦσαμε. Μοῦ εἶπε ἓνα ὄνομα. Ἦταν τὸ δικό της. Σὲ δυὸ ὥρες τῆς τὰ εἶχα πεῖ ὅλα. Εἶχα πᾶρε τὸ τραῖνο γιὰ νὰ τὴν ἀνακαλύψω. Τῆς μίλησα γιὰ τὸ γράμμα. Κοκκίνησε καὶ γέλασε.

-Εἴσαστε ἐφευρετικὸς, μοῦ εἶπε.

-Μὰ τὸ γράμμα εἶνε πραγματικὸ, ἐπέμεινα. Τὸ ξέρετε πολὺ καλά.

-Θέλετε νὰ μάθετε λοιπὸν πού πηγαίνω;

-Στὸ ὑψόμετρο 1102.

-Στὸ Βερολίνο ἢ στὸ Παρίσι. Αὐτὸ θὰ ἐξαρηθῇ ἀπὸ τὶς πληροφορίες πού θὰ ἔχω στὴ Βιέννη, ὅπου θὰ μείνω τέσσερες πέντε ἡμέρες.

-Τόσο τὸ καλύτερο. Μέσα σὶς μεγάλες πόλεις μποροῦμε νὰ κινηθοῦμε πιὸ ἐλεύθερα. Δὲν ἀπομονώνεται κανεὶς παρὰ μέσα στὴν πολυκοσμία.

-Δὲν θὰ πάτε στὴν Ἑλβετία; μὲ ρώτησε χαμογελώντας.

-Μὴν παίζετε μαζί μου. Κατεβαίνω μαζί σας στὴ Βιέννη.

-Αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι θὰ ἴδωθοῦμε. Ἐκτὸς ἂν δεχθῆτε τοὺς ὄρους μου. Θὰ σᾶς εἰπῶ ἐγὼ σὲ ποιὸ ξενοδοχεῖο θὰ πάτε.

-Φτάνει νὰ μὴν σᾶς χάσω.

-Θὰ μείνετε στὸ Κοντιναντάλ.

-Γιατὶ ὄχι στὸ Γκραντ' Ὀτέλ;

-Στὸ Κοντιναντάλ. Βρίσκεται στὴν παλιὰ Βιέννη καὶ αὐτὸ μοῦ βολεῖ περισσότερο γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κυκλοφορῶ μαζί σας. Θὰ περιμένετε λοιπὸν στὸ ξενοδοχεῖο νὰ σᾶς τηλεφωνήσω τὴν Παρασκευὴ ἢ τὸ Σάββατο ἀπὸ τὶς τέσσερες ἕως τὶς

πέντε. Ἐχετε τὸ λόγο μου ὅτι θὰ φροντίσω νὰ ξαναἰδωθοῦμε ἂν εἴσαστε φρόνιμος καὶ δὲ μὲ ἀκολουθήσετε καὶ δὲ δείξετε κᾶν ὅτι μὲ γνωρίζετε ἂν μὲ ἴδῃτε τυχαῖα, ἐκτὸς ἂν σᾶς μιλήσω.

Καὶ πράγματι μὲ κάλεσε στὸ τηλεφῶνο τὴν Παρασκευὴ Κάμαμε ἓνα περίπατο μαζί, χαρήκαμε τὶς ἀλλέες τοῦ Πράτερ καὶ τὸ θέαμα τοῦ βιβάριουμ ὅπου ἀνάσαινε ἡ ἐξωτερικὴ ζωὴ, ἀνακατωθήκαμε στὸ λαϊκὸ πλῆθος τοῦ Βύρστελ πρᾶτερ μιῶντας γιὰ χίλια δυὸ πράματα καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὴν ἴδια ὥρα ξαναῆθε. Αὐτὴ τὴ φορὰ ἔμεινε μαζί μου ὡς τὶς ἔντεκα τὴ νύχτα κάτω ἀπὸ μιὰ στεγνὴ σὲ μιὰ χωνιά, ἀπὸ κείνες πού εἶναι καμωμένες γιὰ νὰ εὐνοοῦν τὶς ὥρες τῶν ζευγαριῶν. Μὲ ἀποχαιρέτισε μὲ τρελλὴ θερφερότητα καὶ μοῦ εἶπε πῶς θὰ εἶχα τὴν ἄλλη μέρα μῆνυμά της. Πιρίμενα νὰ μὲ καλέσῃ πάλι στὸ τηλεφῶνο καὶ μοῦ ἐφφραν ἓνα γράμμα.

«Βρίσκομαι πάλι σ' ἓνα τραῖνο. Εἶναι μάταιο νὰ μὲ ἀναζητήσετε. Δὲν πηγαίνω οὔτε στὸ Παρίσι οὔτε στὸ Βερολίνο. Τὸ μυστικὸ μου ἄλλωστε σᾶς τὸ παρέδωσα τὸ Σάββατο τὴ νύχτα στὸ ρεστωρὰν τοῦ δάσους. Τίποτα ἄλλο δὲν ὑπάρχει. Ἄλλὰ θέλω νὰ ξέρετε ὅτι τὸ γράμμα ἀπὸ τὸ ὑψόμετρο 1102 δὲ σᾶς τὸ ἔστειλα ἐγὼ.» Ἐκεῖνο ὅμως πού γνώρισα τὸ Σάββατο τὴ νύχτα δὲν ἦταν τὸ μυστικὸ πού ξεκίλησα νὰ κατακτῆσω. Ἦταν μιὰ διαβατικὴ χαρὰ μὲ μιὰ γυναῖκα γυμνασμένη στὸν ἔρωτα πού δὲ διέφερε ἐκεῖ ἀπὸ μιὰ ὀποιαδήποτε ξανθὴ κοπέλλα τοῦ Βύρστελ πρᾶτερ. Ἡ ἀπογοήτευσή μου ἦταν τόση ὥστε δὲ συνέχισα τὸ ταξίδι στὴν Ἑλβετία.

Ἦτανε στὴν κηδεῖα ἐνὸς νέου στὸν Ἄη Γιώργη τὸν Καρῦτσου.

Είδα πίσω στο πλάι του πάγκου των επιτρόπων την κυρία εκείνη. Ήκλαιγε. Τό στήθος της αναταραζόταν από τους λυγμούς. Ήτανε μόνη και μακριά από τους οικείους του νεκρού. Γιατί λοιπόν έκλαιγε έτσι;

Θά ήτανε φίλη του. Τα παγωμένα μέλη του νεκρού που ήταν ξαπλωμένος στο φέρετρο θά είχανε σφιχθεί στα δικά της. Σ' αυτή τη σκέψη ένιωσα ρίγος. Ήξακολουθούσε να κλαίη. Μου ήρθανε δάκρυα στα μάτια. Δεν ήτανε για τον νεκρό, άλλ' απ' τη συγκίνηση εκείνης της γυναίκας. Έδειχνε βαθύ πόνο. Είχε μια έκφραση που έμοιαζε με αλλόκοτο σπασμό, σαν το πρόσωπο της Αγίας Θηρεσίας του Μπενίνι, και σέ λίγο έφυγε γρήγορα-γρήγορα. Δεν τόλμησα να την ακολουθήσω.

Πέρασε καιρός. Την είδα να μπαίνει σ' ένα ζαχαροπλαστείο γεμάτο κόσμο, όπου έκαθόμουν μόνος. Προχώρησε και κάθισε κοντά στο τραπέζι μου και κοίταζε ν' ανακαλύψει μια θέση Φαινόταν φοβερά κουρασμένη. Δεν με είχε ιδεί. Σηκώθηκα.

- Αν θά ήθελαιε να καθίστε, κυρία, της είπα, ύπαρχει αυτή η καρέκλα στο τραπέζι μου.

Μ' ευχαρίστησε με το κεφάλι χωρίς να με κοιτάξη καλά-καλά και κάθισε στην άκρη με τρόπο που δεν έδειχνε διαθεση για συντροφιά. Άλλά εγώ δεν μπορούσα ν' αφήσω την ευκαιρία. Τώρα τα μαλλιά της δεν έλαμπαν όπως άλλοτε, το πρόσωπό της είχε ελαφρά χαλαρωθή, τα μάτια της ήταν μέσα σε βαθείς σκιές, το μέτωπο είχε χαραχθή αλλά κρατιόταν πολύ καλά. Την έβλεπα άλλωστε με τα μάτια των περασμένων χρόνων.

- Τι καλή τύχη, της είπα. Τό ή-

θελα τόσο να σās ξανάβλεπα. Δεν ιδωθήκαμε από κοντά ύστερα από εκείνη τη νύχτα στο «Ρίτς» στην Πόλη. Θυμάστε;

Με κοίταξε ξαφνιασμένη κι' ένοχλημένη και είπε:

- Δεν ξέρω για ποιό «Ρίτς» μου λέτε. Έγώ πρώτη φορά σās βλέπω. Δε σās ξέρω. Με φαντάζεσθε για άλλη, ή λέτε παραμύθια. Εκάθησα, γιατί σās πήρα για έναν καθώ; πρέπει κύριο.

Και σηκώθη κι' έφυγε. Η ειλκρίνεια ήταν στον βαθύ τόνο της φωνής της και στο βλέμμα της. Μου έλεγε όμως αλήθεια; Τα μάτια και η φωνή των ανθρώπων που μās ενδιαφέρουν μās πειθούν, άλλ' ακριβώς γι' αυτό μπορούν να μās απατούν. Ποιά ήτανε λοιπόν εκείνη ή γυναίκα στην Πόλη; Μπορεί να ήταν αυτή εδώ ή ίδια, αλλά δεν είμαι βεβαιός ότι δεν ήταν μια άλλη, κάποια που της έμοιαζε από εκείνες που όταν ταξιδεύουν σε μακρινές γραμμές, με την ευκολία του αγνώστου κάνουν τις τρέλλες τους που δε θά τις τολμούσαν εκεί που είνε γνωστές. Είχα στο μυαλό μου την κυρία του «Ρίτς» κι' έπαθα υποβολή όταν βρέθηκα μπροστά σ' αυτήν εδώ που ήταν απλώς στη φόρμα της, και στον τύπο της.

Άλλά δεν έπαψε να με τραβίει με τό αίγιμά της αυτή ή γυναίκα. Την ξαναείδα ζωγραφισμένη. Μου έφεραν κάποτε ένα Θηβαϊκό άμφορέα με γραμμένη πάνω μια Σφίγγα. Η έκφρασή της έμοιαζε με την κυρία. Είχε τό κεφάλι ύψωμένο, όπως εκείνη, σε ύπερήφανο τράχηλο και κορμί με έντονα τόξα. Δεν ήτανε μόνο που της έμοιαζε Ήτανε και τό σύμβολό της. Η τέχνη της διακοσμητικής του αρχαίου βάζου δεν ήτανε σπουδαία, αλλά τό έτολο-

θέτησα στο κέντρο της συλλογής μου. Εκείνοι που ξέρουν αρχαιολογία και θά τύχη να την δούν θά βρίσκουν πώς δεν θάπρεπε να πάρη την κυρία θέση, ανάμεσα στα άλλα αντικείμενα. Όπου βρίσκονται κομμάτια καλύτερα, αλλά εγώ ξέρω ότι είναι ή εικόνα της κυρίας με τα αλλόκοτα μάτια, που δεν έπαψε να με ελκύη και που δεν μπόρεσα να

την πλησιάσω ποτέ. Η εικόνα αυτής της σημερινής γυναίκας όπως την έκανε ένας άθηνάος ζωγράφος πρό δυόμισυ χιλιάδων χρόνων, και που την ήξερε κι' αυτός, όπως κι' εγώ, και όπως τη γνώρισε και τη σχημάτισε ο αιώνιος θρύλος της Σφίγγας που χάνεται στο βάθος των γενιών της προϊστορίας.

ΔΙΟΝ. Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΜΑΓΙΑΤΙΚΟ

Στρατι γεμάτο με όμορφιές, που μόνο εγώ τό ξαίρω.
Βραδάκι φεγγαρόλοιστο Κι ή βαβω μου ή Άστέρω
προσμένει σιό κατώφλι μας του Μάη άνθους να φέρω.

Κι ήρθα, νά, κι όλους τους σκορπώ μες στην ποδιά της τώρα.
Τους βλέπει με χαμόγελο και μιά στιγμή -καλή ώρα-
λές κι άφησε να πάη ο νους στα χρόνια τ' άνθοφώρα.

Ναι, σαν άπόψε, που έβαζε κι' εκείνη στα μαλλιά της
όσους άνθους νανούριζε περαστικός ο μπάτης...
Σιγά σιγά δυό δάκρυα κυλούν στα μάγουλά της.

Κι' εγώ κοιτάζω άμίλητος. Πώς ή γιαγιά έχει πάρει
τά μάγια όλα της άνοιξη; Κι' έχει μιά τέτοια χάρη
λές στην ποδιά της πώς κι' αυτό θά πέση τό φεγγάρι.

ΕΡΗΜΙΚΗ ΖΩΗ

Σκιάβα ή ζωή μου στη σπουδή πτεροκοπόντας σκύβει.
Καλύβι άνεμοσάλευτο, που κλείστηκα, καλύβι.
Τό πράσινο αν στερήθηκα, λίγη εὐωδιά ως μου φέρη
κάν απ' του πεύκου τα κλωνιά περνώντας κάποιο άγέρι.

Λίγη εὐωδιά. Και ή άνοιξη μακριά πώς νάναι τάχα;
Γιά μένα δάση και άνοιξη και κάμποι εσύ μονάχα
στο φτωχοπαράθυρι μου, μικρή σπασμένη γλάστρα,
που μου κενιά; στο σούρουπο τ' άνθάκια σου σαν άστρα.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΕΝΑ ΑΓΝΩΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Τὸν Κωστή Παλαμᾶ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν γνωρίσω προσωπικά. Δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ συναντηθοῦμε πουθενά καὶ νὰ συστηθοῦμε ὁ ἓνας στὸν ἄλλον. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς δὲν τὸ ἐπεδίωξα κιόλας αὐτό. Ὅταν πρωτοβγήκα στὰ γράμματα, στὰ 1918, παρουσιάστηκα μὲ μερικά ποιήματα νεότεροπα γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, «ἐπιναστατικά» στὴν τεχντροπία τους, ἀντίθετα πρὸς τὰ ρεύματα ποὺ ἐπικρατοῦσαν τότε, τὰ ρεύματα τὰ ἐπηρεασμένα ἀπὸ τὴν Παλαμικὴ Ποίηση.

Οἱ νέοι, βλέπετε, τῆς γενιᾶς ἐκείνης ἦταν ὅλοι τους σχεδὸν φανατικοὶ «Παλαμιστῆς». Τὰ ποιήματά τους δὲν ἦταν παρὰ ἀπομιμήσεις -κακότεχνες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον- τῆς τεχντροπίας τοῦ Δασκάλου. Τὴν ποίηση τοῦ Παλαμᾶ τὴν εἶχαν τελείως παρεξηγήσει. Καὶ δὲν διαβάζεις στὰ περιοδικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων παρὰ ρητορικά ἔμμετρα παραληρήματα παραφουσκωμένα μὲ φτιαχτὲς πολυσύνθετες λέξεις! Ὅποιος τολμοῦσε νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ καλοῦπι αὐτό, ἐθεωρεῖτο βέβηλος, ἀρνητῆς, «ἐχθρὸς», «θεματογράφος». Καὶ... ὑφίστατο τὰ ἐπίχειρα τῆς τόλμης του.

Ἔτσι, κι' ἐγὼ, μόλις πρωτοεμφανίστηκα, δέχθηκα μύδρους ἐναντίον μου. Οἱ κύκλοι τοῦ «Νουμᾶ», ὅπου ἦταν ταμπουρωμένοι εἰς φανα-

τικότεροι φίλοι (καὶ παρεξηγητῆς) τῆς «Παλαμικῆς παράδοσης» ἐφρούρασαν. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο βγήκε ὁ «Βωμὸς» ὅπου... ταμπουρώθηκα ἐγώ. Καὶ ὁ πόλεμος ἄναψε.

Ὁ Παλαμᾶς, βέβαια, δὲν ἔφταιγε διόλου γιὰ τίς ἰδέες τῶν ὁπαδῶν καὶ μιμητῶν του. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη ὅμως τὸ πρᾶγμα, φανταζόμενον πὼς θὰ εἶχεν ἐπηρεαστῆ ἀπ' αὐτούς, πὼς δὲν θὰ συμπαθοῦσε τὴν ποίησή μου. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰτὶ δὲν πῆγα ποτὲ νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ, γιὰτὶ δὲν ἐπεδίωξα νὰ τὸν γνωρίσω ἀλλοῦ κοντὰ Πάντως, ὅμως, ὅσο κι' ἂν ἀκολουθοῦσαμε διαφορετικούς δρόμους, δὲν ἔλαυο νὰ τὸν θεωρῶ μεγάλου ποιητῆ. Καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἔβγαινε ἓνα βιβλίο μου, δὲν παρέλειπα νὰ τοῦ στέλνω ἀπὸ ἓνα ἀντίτυπο μὲ μιὰ τυπικὴ ἀλλὰ γεμάτη σεβασμὸ ἀφιέρωση. Τοῦ ἔστειλα, ἔτσι, διαδοχικά, τίς τρεῖς πρῶτες μου ποιητικὲς συλλογές, καθὼς καὶ μιὰ νουβέλα τίς «Τρεῖς Νύχτες Ἡδονῆς», ποὺ βγήκε σὲ βιβλίο στὰ 1926. Ἀπάντηση καμιά - οὔτε κἀν τυπικὸ εὐχαριστήριον - δὲν μοῦ εἶχε στείλει ὁ Παλαμᾶς, πρᾶγμα ποὺ μὲ ἐνίσχυε στὶς ὑπόνοιές μου ὅτι δὲν συμπαθοῦσε τὴν ποιητικὴ μου προσπάθεια. Κι ἔξαφνα, στὶς ἀρχές τοῦ 1927, ἔλαβα ἓνα γράμμα του. Ἀξίζει νὰ δημοσιευτῆ σήμερα. Καὶ τὸ παραθέτω:

23-1-27

Φίλε ποιητή,

Τελος πάντων κατορθῶνα νὰ σᾶς γράψω δυὸ λόγια.

Σὰ: εὐχαριστῶ γιὰ τίς «Τρεῖς Νύχτες Ἡδονῆς». Καὶ γιὰ τὸ στάλισμα τοῦ βιβλίου σας καὶ γιὰ τὸ διάβασμά του. Μαζί, καὶ γυμνά, μὲ τὴν ἀποκοιτῆ τοῦ ἀδιάφορου, στὴν ἠθικὴ τᾶξη τῶν πραγμάτων, ἠδονισμοῦ, γραμμένο, καὶ ἀποσεπασμένα, ὥστε νὰ μᾶς πλησιάσῃ στὴν ποίηση. Ἡ χάρις του εἶναι πὼς μᾶς

ἀφίνει νὰ ὑπονοήσουμε τὸ δράμα χωρὶς νὰ μᾶς τὸ διηγηθῆ. Ὅτι κι ἂν εἶναι, τὸ διηγημά σας τὸ διάβασα μ' εὐχαρίστηση ποὺ μάλιστα τὴ βοηθοῦσε καὶ τὸ καλὸ σας μεταχειρισμὰ τῆς νέας ἀκόμα φιλολογικῆς μας γλώσσας.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν σᾶς θυμίζω πὼς μοιλονότι, πῶσο διαφορετικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ποὺ ἀκολουθοῦμε στὴ στιχογραφικὴ μας, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο τοῦ κοιτάγματός τους καὶ ἀπὸ τὸν τόνο τους, μερικά ἀπὸ τὰ Μοντέρνα σας - καθὼς θέλετε καὶ τὰ λέτε - ποιήματα, τὰ συμπάθησα. Πρέπει νὰ συμπαθοῦμε καὶ ὅ,τι δὲ μᾶς μοιάζει, καθὼς πάλι ἀντιπαθοῦμε κάποτε κατὰ ἀκριβῶς, γιὰτὶ μᾶς μοιάζει ἢ γιὰτὶ θέλει νὰ μᾶς μοιάσῃ. Δὲν πειράζει ποὺ σᾶς τὸ σημειῶνα ὕστερ' ἀπὸ χρόνια. Καὶ τώρα - ἢ κατὰρα μου - ἀργὰ σᾶς ἀποκρίνομαι.

Βιαστικά, μὲ ὄλη τὴν ἀγάπην
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὸ γράμμα αὐτό, ὅπως βλέπετε, περιέχει μερικὲς φράσεις - μιὰ κυρίως... - ποὺ θὰ βοηθήσουν πάλι τὸν μελετητῆ τῆς ψυχροσυνθέσεως τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ. Δὲν ξέρω ἂν ἀλλοῦ πουθενὰ ὁ Παλαμᾶς ἔχει ἐκφράσει τόσο καθαρὰ τὴ γνώμη του γιὰ τοὺς μιμητῆς του ὅσο στὸ γραμ-

μα αὐτό.

Μὴ λησμονοῦμε, ἄλλωστε, ὅτι καὶ τὸ παραμικρὸ σημείωμα μίᾶς προσωπικότητας, ὅπως εἶναι ὁ Παλαμᾶς, ἀνήκει πλέον στὴ δημοσιότητα.

Ν. ΧΑΓΕΡ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Γυροφέρναμε στὴ νύχτα
τὴ λαμπρὴ, δ' ἂν πηδηχτά.
Σ' ἂν ἀπόψ' εἶπες φιλιοῦνται,
καὶ μ' ἀγκάλιασες σφιχτά.

Τὶ φιλὶ ἦταν, Θέ μου, ἐκεῖνο,
γλυκοδάγκωτο κι' ἀργό!
Τὸ θυμοῦμαι κι' ὅλος καίω,
τὸ θυμοῦμαι καὶ ριγῶ.

Τὶ φιλὶ ἦταν, Θέ μου, ἐκεῖνο,
τὶ ἀγκυμάχημα στυγνὸ,
καὶ τὶ μπράτσα καὶ τὶ πλάτες
καὶ τὶ χεῖλος τραγανό.

Τὶ φιλὶ ἦταν, Θέ μου, ἐκεῖνο,
καὶ ποῖο χεῖμα γλυκὸ
μοῦ ξεσκέπαζε ἐπὶ τέλους
ὅ,τι μοῦ εἶχες μυστικό.

Γυροφέρνω μὲς στὴ νύχτα
τὴ λαμπρὴ, τρεμουλιασά.
Κι' ἔχεις φύγει καὶ μοῦ λείπεις,
κι' ὅλα γύρω εἶναι σβυστά...

ΚΟΥΛΗΣ ΑΛΕΠΗΣ

ΚΑΠΤΑΙΝ ΓΙΑΛΜΑΡ

Σάλπαρε απ' τή Σουραμπάγια, μ' έβενους και κεκριμπάρια,
Νορβηγέζικη άσπρη σκούνα, γι' άλλο πόρτο άλαργινό·
κι' είχε τσοῦρμιο διαλεγμένο, πάλλευκο άνθος βορρεινό,
έφηβους, θαρρείς φκειαγμένους στ' απολλώνια πάνω άχνάρια!

Και σ' αὐτούς -ὦ χάριμα- ὁ Γιάνσεν! Γυιός άγέρινης άγκάλης,
έλουλούδιζε ὁμοια σάμπως, κάμπος νάτιαν έαρινός·
μέσ' στὰ μάτια του ὄλος θάμπος, λάμπιζε ὁ αὐγερινός·
κι' ήρεμοῦσε στή θωρηά τους, ὡς κι' ὁ κόρφος τῆς Μπεγκάλης.

Τόσο, πού κι' ὁ κάπταιν Γιαλμαρ, μ' ὄλη τῆ μισανθρωπία,
έτρεφε γι' αὐτόν μεγάλη, μὰ παράξενη στοργή·
κι' ὅπως λένε στ' Ὁσλο, τοῦ ήταν, ὅτι κι' ὁ άξονας στή γῆ,
και τῶν νύχτιων λογισμῶν του, μιὰ ήλιοφώτεινη θωπεία!

Με τὸν κόσμο της γεμάτο, πόθους έξαλλους κι' έλπίδες,
πέρναγε ἀπὸ ὠκεανούς και κόρφους, με χαρούμενη ίαχή·
και σκαρὶ σφιχτοδεμένο, μ' ακατάβλητη ψυχή,
κυριαρχοῦσε ὡς και στοῦ Χόρνου τὶς μαγγιόρες καταιγίδες.

Κι' έτσι οἱ μέρες της κυλοῦσαν, ζήσης ὁμοιας, με τῶν θρούλων,
λάσκα γάμπια, παπαφίγγο, βράδυ, νύχτα και πρωϊνό·
κι' ὅταν φούσκωνε τούς φλόκους, φρέσκο άγέρι μπαντινό,
ξέσκιζε, σάμπως δελφίνοι, τὶς γραμμὲς τῶν παραλλήλων!

Μὰ ὅπως ξέγνοιαστη άρμενοῦσε, στήν ήδονική άτμοσφαίρα,
μόλλησε στὰ ξάφνου ή φύση, ξώφρενο κατακλυσμό·
κι' ἀφοῦ πάλαιψε σάν άντρας, κόντρα σ' άγριο έξοργισμό,
πήγε σύψυχη σιόν πάτο, δίπλα στοῦ Σαϊν Πῶλ, τὴν ξέρα....

Ἄπ' τὰ μέρη τῆς ξακλήφειας, τὰ νερά τ' ἀφορεσμένα,
διάβηκε ένα μπάροκο μπέστια, μ' άπνοια, κάποιο δειλινό·
κι' έγραψε στοῦ ήμερολόγιο: «Πλάτος, πέντε βορρεινό,
επιπλέονε δυὸ κοιφάρια, σάν σέ πόθο, άγκαλιασμένα»....

ΑΛΕΚΟΣ ΜΟΝΤΕΣΑΝΤΟΣ

(Ἄπο τὴ συλλογή: «Θαλασσοδαρμοί.»)

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ἐδῶ και τριάντα τόσα χρόνια,
στή Νεοελληνική ποιητική δημιουργία
τῆς εποχῆς, πρόβαλε μιὰ θαρραλέα
πρωτοπορεία. Δυὸ-τρεις ξεδιαλεγμένοι
άντιμάχησαν στήν παράδοση, πού ήταν
ἀκόμα τόσο πλατειά και δυνατή,
έτάραξαν ἀπὸ τὰ πολὺ βαθειά τῆς
τὴν άσφυχτική ήρεμία τῆς
ψυχικῆς ζωῆς πού σχεδόν άρχιζε
ν' αναδίνη αναθυμιάσεις, κι' άρχισαν
νά διοχετεύουν στήν τέχνη τους
καινούργια ρεύματα, άλλα φερμένα
ἀπ' ἄλλου, κι' άλλα γεννήματα
τοῦ ὑπερσυναισθητοῦ μέσα τους.
Στήν πρωτοπορεία αὐτῆ πού, εὐθύς
ἀπὸ τὴν άρχή, συνελήθε με τὴν
ὑποβλητική τόλμη τῆς, με τ' άσυνείθιστα
μοτίβα τῆς, με τὴν πρωτόφαντη
γοητεία τῆς, με τὸ γερό και πλούσιο
μετρικό τῆς, άρχηγός κι' ὀδηγητής
στάθηκε ὁ Ναπολέων Λαπαθιώτης.

Ἦταν δὲν ήταν ἀκόμα τότε στὰ
εἴκοσι χρόνια του Μοναχογιμὸς τοῦ
Στρατηγοῦ, πού λίγο προτίητερα,
πολεμιστής, βουλευτής και ὑπουργός,
εἶχε στερεώσει μιὰ δυνατὴ κοινωνική
θέση, ανεξάρτητος οικονομικά, με
χτυπητὴ εμφάνιση, με κομψοτάτη
παράσταση, με τὴν πιὸ πλούσια
μόρφωση, εἶχε μπῆ θριαμβευτικά
στοῦ Ναὸ τῆς Τέχνης, πρὶν ἀκόμα
γνωρίσῃ τὴ Νομικὴ Σχολή πού
ὑστερότερα ἀκολούθησε. Γιὰ νὰ
εἶμαι ἀληθινότερος πρέπει τὰ εἰ-
πῶ πῶς ήταν ἀκόμα δώδεκα
χρονῶν ὅταν έγραψε ένα ὀλόκληρο
έμμετρο... δράμα με τὸν τίτλο
«Νέρων ὁ Τύραννος». Ὁ ἴδιος ὁ
ποιητῆς γράφει κάπου, -δὲν
θυμοῦμαι πιὰ ποῦ- πῶς ὁ
πατέρας του εἶχε δώσει, με
κρυφὸ καμάρι, νὰ τυπώσουν
σὲ

φυλλάδιο τὸ νεανικὸ ἐκείνο
ἀιμάριμα και τὸ εἶχε μοιράσει
σὲ μερικὸς στενοὺς φίλους.
Πιστεύω πῶς δὲ θὰ
βρίσκειται πιὰ. Ἄδιάφορο
ὁμως· ἡ φλέβα ἐξελίχθηκε
σὲ δύναμη. Τὸν καιρὸ
πού ὁ Λαπαθιώτης, με τὸ
τεράστιο λουλοῦδι στή
μπουτονιέρα, έκανε τὸν
Ἀθηναϊκὸ ὠραιοκόσμο
νά ὄνειρολερνεταί στοῦ
ὑπερήφανο δῶρα του,
δὲν ήταν μόνάχα ὁ
Ἄρχοντας, ὁ κύριος,
ὁ ἀριστοκράτης τῶν
σαλονιῶν, και ὁ μάγος
καινοῦσῃς τῆς «Μπαλάντας
σὲ λά μπερὸλ μινῶρες»
τοῦ έργου πού έκαμε
τότε γιὰ τὴν τολμηρὴ
του πρωτοτυπία, γιὰ τὸ
βαυὺ του ἀνθρωπισμὸ
(ἀνάμεσα σιόν πολεμικὸ
σάλο τῶν Βαλκανικῶν
πολέμων), ἀκόμα και
γιὰ τὴ θαρραλέα και
άσυνείθιστη μετρική
του, ἀληθινὴ κατὰπληξη.

Ἄπο τότε μιὰ δυνατὰ
ὑποβλητικὴ αἴγλη
εφώτιζε τὸ δρόμο τοῦ
ποιητῆ. Κι' ὁ δρόμος
γινότανε ὄλο και πειὸ
πλατύς. Ἡ «Ἠγησῶ»,
τὰ «Παναθηναϊα», ἡ
«Νέα Σκέψη», ἡ «Ἀνεμώνη»,
-τὰ αἰσθητικὰ περιοδικὰ
τῆς εποχῆς του, με τὰ
λίγα, τὸ καθ' ένα,
φύλλα τους, κι' ὑστερότερα
ἡ «Ἑλλάς» τοῦ Ποταμιάνου,
γεμίζουν ἀπὸ τὶς λεπτεῖς
μελωδίες πού ἀναδίνει ὁ
καλλιεργημένος, ὁ
βαθειὰ πολιτισμένος,
ὁ εὐαίσθητος ἀλλὰ και
περίτεχνος λυρισμὸς
του. Σιγὰ-σιγὰ οἱ
πρώτοι του σύντροφοι
έμειναν πίσω, ἄλλοι
λίγο, ἄλλοι πιὸ πολὺ.
Ὁ Λαπαθιώτης με τὸ
ρωμαλέο τὸ πάθος
στήν ὁμορφιά, με τὸ
καθαριο φῶς τοῦ
αἰσθητικοῦ του ἐγῶ,
με τὸν ὑποβλητικὸ
του ἦθοι ὁ δυναμισμὸ,
εἶχε προσπεράσει τὰ συν-

τροφικά σύνορα για να μείνη ο μόνος, ο ξεχωριστός, ο διαλεγμένος. Ήταν ο αλύγιτος δαμαστής του καιρού του. Έθρεψε τα χρυσά νειάτα της γεννηάς του με το μάνα ένος άστειρευτου χρυσταλένιου λυρισμοῦ, άλλου βαθειά αισθηματικού, άλλου ύποβλητικά αισθησιακού, και πάντα λεπτά ώραιόπλαθου και βελούδινα αισθητικού -γιατί 'πάνω απ' όλα ο Λαπαθιώτης ήταν κι' έμεινε ο άσπράμιλλος έσ' έτι> μορφικά και βαθύτερα στο ολοκληρωμένο του βίωμα. Έτσι, όταν τα φεγγαρόλουστα βράδυά ένας περίκομπος νέος με την όνειροπαρμένη ματιά, με το φίνο, λευκό πρόσωπο και τον άριστοκρατικόν άέρα έκανε την εμφάνισή του στον κήπο του Μουσείου, πλοϊ σέ μιá κομψή κυρία, χιλιάδες νσαρά χείλια σιγοτραγουδάγαν στο πέρασμά του στίχους που ανάδιναν, θαρρείς, ανάγλυφα την έρεθιστική φλόγα των μπερντέδων και την ύποβλητική άσπράδα του κρεββατιού:

Κι' ήταν οί μπερντέδες κόκκινοι, κι' ήταν άσπρο το κρεββάτι, κι' όλο μέλωνε, όλο λίγωνε το γλυκό, θαμπό σου μάτι....

Ός τόσο, στην πραγματικότητα ο Λαπαθιώτης, ήταν, όπως σωστά τον είπαν, ένα μετέωρο στην τέχνη. Από τον πλατύν ούρανό της έπέρασε σαν το γρήγορο φαινόμενο που πλημμυρίζει τα γύρω του με φώς και φεύγει γρήγορα, πριν καλά-καλά το νοιώση, και πάντως πριν το άπολαύση κανείς. Έφτά-όχτώ χρόνια ύστερα, ο μάγος είχε αρχίσει να χάνεται, τουλάχιστον για τους πολλούς. Ο ποιητής έγραφε πιά στα χρόνια αυτά λίγο, έχάνοταν πολύ και ή ψυχή του μιλούσε μιá γλώσσα έντελώς άλλωιότικη από τη θρηλλική γλώσσα του δεξοσμένου καιρού, μιá γλώσσα δαρμένη από

κάματο, από ποικίλες άγωνίες κι' από τους σπασμούς, θάλεγα, της όριστικής κατάλυσης.

Θά πηγαίναμε μακριά με το να ζητήσουμε να εξηγήσουμε αυτής της στροφής τα αίτια. Άλλοι κριτικοί του καταπίστηκαν με το άγκαθερό αυτό πρόβλημα κι' ένόμισαν πως πλησίασαν στη λύση του ανατέμνο-ντας βιολογοκοινωνικά τον ιδεατόκοσμο του ποιητή και τις τραγικές μεταπτώσεις του ψυχικού μέσα του. Τόν είδαν κάτω από νοσηρές έπιδράσεις -του Πόε και της δραματικής του ζωής, της άφύσικης δυάδας Βερλαίν Ρεμπώ, του άλκοολικού Μαλλαρμέ και των άλλων «καταραμένων» και ιδίω, τον είδαν σκλάβο αλύτρωτο του Μπωντλαίρ, που με τα σατανικά του «Άνθη του Κακού», τον πυρρό και άρωστον αισθησιασμό των «Πεζών τραγουδιών» του και πρό πάντων με την «Πραγματεία του για το χάσις», δούλεψε ύπουλα και καταστρεπτικά άπάνω στην ιδανική ώραιολάθεια του Λαπαθιώτη κι' έκαλλιέργησε γόνιμα το σάπιο σπόρο της «ντεκαντάνς» που άρχισε.

Μπορεί ν'άνα κι' αυτό. Μά το μεγάλο μικρόβιο που άνίατα φαρμάκωσε το αίμα του ποιητή και τον κράτησε άλυσοόδετα στο δρόμο της μακάβριας αυτοκατάλυσης -πολύ πριν απ' το θάνατο- πρέπει ν' αναζητηθί, το πιο πολύ, στο ήδονικά έρεθιστικό δηλητήριο του Ουάιλντ. Ο περίφημος ποιητής της: «Σαλώμης», που έναν καιρό λατρεύτηκε σχεδόν ειδωλολατρικά στην Άγγλία, για να φτάση ύστερα φτωχός και ύστερα μέθιστος και ύστερα αυτόκτόνος στο Παρίσι, ο αισθητικός διεισπραμμένος της «Μπαλλάντας του Ρήντιγκ» είχε συγκλονίσει κατάσαρακα το Λαπαθιώτη. Ο ποιη-

τής μας ήρθε καιρός που ήτανε όριστικά πιά το άλλτερ-έγκο ένός Ντόριαν Γκραϊϋ κι' έζούσε πλατιά την τραγική και διάστροφη αισθητική ζωή που ένέπνεε πλούσια και δεσποτικά το άρχοντικό μίασμα του δεσμώτη του «Ντέ προφούντις». Ένα βράδυ που περίμενα στο γραφείο του τον ποιητή, όσο να ντυθί, έριξα μιá άνύποπη ματιά σ' ένα σωρό β βλία άκατάσιαιτα στοιβαγμένα στο τραπέζι του. Είδα εκεί Βερλαίν, Λοτι, Μπωντλαίρ, Βεράρεν, τις «Έξομολογήσεις Όπισόφου» του Κίντσεϋ, το Συμπόσιο, Άλλαν Πόε, και στην άλλη γωνιά τη «Σαλώμη», το «Έγκλημα του Λόρδου Σάβελ», τη «Μπαλλάντα του Ρήντιγκ», τον «Ίδανικό σύζυγο» το «Μιá γυναίκα δίχως σημασία», το «Φάντασμα του Κάντελιγκ», τους «Στοχασμούς» -όλα μαζύ, άλλα άνοιγμένα κι' άλλα όχι- τα όλοφάνερα σύνεργα μιáς όλονύχιας μελέτης, από κείνες που πρέπει να δούλευαν λίγο-λίγο, όπως το δηλητήριο ή το σαράκι, μιá ύπερευαίσθητη φαντασία που καταστάλαξε σ' έναν ώριμο έσωτερικό συγκροτημό.

Αέ θά σταματήσουμε πιο πολύ έδω. Για ποιο λόγο, άλλως τε; Είναι μερικές φύσεις που είναι από το ένστιχτο ή από τη Μοϊρα πλασμένες, δηλαδή προορισμένες, για έναν όρισμένο δρόμο. Άλλοτε τον έρνουν άμεσα και άπροετοίμαστα, και κάπως ασύνειδα. Άλλοτε, ύστερα από μιá βαθειά καλλιέργεια που άσφαλίζει την ώριμη δεχτικότητα. Έτσι ή άλλωιως, φτάνουν στον προορισμό, εκεί που δεν μπορεί να μη φτάσουν. Το πως και τί, είναι πιά δίχως πολλή αξία για τους στερνοῦς.

Όπως κι' αν είναι ο Λαπαθιώτης ύστερα από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, παρουσιάζει μιá έντελώς άλλωιότικη δουλειά. Βέβαια, το

ίδιο πάντα φωτεινή και το ίδιο μεστη από αισθητική λεπτότητα, από άέρινο λυρισμό κι' έξωτική φαντασία. Μά κάπως κουρασμένη στην άρχή, και ύστερα, λίγο-λίγο και πιο έρημητική, βαρειά, σκοταδερή, σαν άλλοκόσμια. Ήταν ο καιρός της πτώσης. Μιá έσωτερική προσαρμογή που σιγά-σιγά έφτανε στην τελείωσή της. Η ποίηση του Λαπαθιώτη προβάλλει τώρα με την σφραγίδα της έγκόσμιας άγωνίας έκτυπης στο βάθος της, της άγωνίας που δεν είναι ή άνήσυχη άναζήτηση του ιδεατού, όπως τη βρίσκουμε σε κάθε μεγάλο δημιουργό, αλλά ή καλπαστική προσέγγιση σ' ένα φανταχτερό ιδανικό, -το ιδανικό του τέλους.

Τ' όνειρό μου πειά δεν είναι να χαρώ [μήτε να ζήσω, μά να πω μιá λέξη μόνο, σά μιá φλόγα, και να σβύσω....

Χρόνια τώρα ο ποιητής είχε χαθί για τον κόσμο. Η παλιά λάμψη της κοσμικής ζωής, ο θόρυβος της Τέχνης, ή έλπίδα, του άπολείπανε. Η μέρα τον έβλεπε σάνια ή καθόλου. Ένας κουρασμένος νυχτόβιος, πικρός, άσυντρόφευτος, δαμασμένος από πεισιθάνατους λογισμούς, να ο δαμαστής του ώραιόν κιλλους του καιρού του «Βασιλόπουλου» και του «Θάνατου της Γιαγιás». Κι' έγραφε όλο και πιο άργιá. Κάποτε ο Ροδόπουλος (Μ Καραγάσης) τον πείραξε άσκημα μ' ένα γράμμα του στη «Ν. Έστία», θυμίζοντας κατά κάποιον τρόπο πως ο ποιητής είχε πάρει από μικρός τον «κακό δρόμο». Άναγκάστηκε ν' άπαντήση με τσουχτερά λόγια. Και μου μένει στη μνήμη πως έγραφε, μέσα σι' άλλα, πως τώρα πειά «βασιέεται και να βλέπη τυπωμένο τ' όνομά του» -τόσο παθολογικά άπογοητευμένος έφτασε να γίνη. Μακρονή ήχώ του καληού έαυτού του ο Λαπαθιώτης.

σέρνεται διαρκῶς σὲ μιὰ μακάβρια προοπτική, στὸ θλιβερὸν πόθο τῆς ἐκμηδένισης καὶ τῆς ἀνυπαρξίας. Μὲ τὴ θλιβερὴ λεξάντα τοῦ μεγάλου Ντ' Ανούντιο «La gioia è sempre sull' altre vita» ('Ἡ χαρὰ εἶναι πάντα στὴν ἄλλην ὄχθη), ζωγραφίζει τὸν ἀσυγκράτητον αὐτὸν πόθο πού ὑποτάζει κυρίαρχα τὴν ἀρρωστημένη ἰδεολογία του:

Τώρα πού ὅλα τὰ φτερά
σκόρπισαν τῆς πλάνης,
μου τὸ λένε καθαρά:
Πρέπει νὰ πεθάνῃς!

Κι' ὅσο πειὸ βαθειὰ κοιτῶ
κάτω ἀπὸ τὴ σκέπη,
τόσο πειὸ καλά καὶ τὸ
μάτι μου τὸ βλέπει.

Κι' ἂν τυχαίη ὁ νοῦς μου νὰ
κάνῃ σκέψην ἄλλη,
δὲν κρατεῖ πολὺ, καὶ νὰ,
πάλι αὐτὴ προβάλλει....

Ἐπιταφιαστικὸς εἶχε, ὡς τόσο, ἕναν ἀρρηχτο σύνδεσμο μὲ τὸν κόσμο τοῦτον: τὴ μητέρα του. Τῆς εἶχε μιὰ λατρεία ἀπ' αὐτὴς πού μένουν ἱστορικές, καὶ προκαλοῦν τὸ δέος καὶ τὴν κατάπληξη. Κι' ὅταν πέθανε, ὁ τραγικός ἀνθρώπος, ἐννοίωσε ἀκόμα ἕναν, τὸν τελευταῖο ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερο σπαραγμό. Πιὰ δὲν ἦτανε παρὰ ζωντανὸς νεκρός. Χαμένος γιὰ ὅλους καὶ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Σέρνει ὅμως ἀκόμα, κάπου-κάπου τὴ θλίψη του στὰ φεγγαρόλουστα βράδια τῆς Ἀθήνας, μόνος, κατάμονος, καὶ πλέει σὲ σκοτεινοὺς δραματισμοὺς γιὰ τὴν ὑστατη ἀγάπη πού εἶχε κι' ἔχασε:

Τῆς βαρειᾶς τῆς ὥρας πού εἶμαι μόνος
καὶ δὲν εἶναι γύρω μου κανεὶς,
πού δὲν εἶμαι παρὰ μόνος πόνος,
περιμένω, μάννα, νὰ φανῆς....

Κι' ἅμα νοιώσης ὅλο μου τὸν πόνο,
τί μεγάλος εἶναι καὶ βαθὺς,
φτάνει τὴ ματιά μου νὰ ἰδῆς μόνος,
δὲ θὰ φύγῃς...-οὐ μὲ λυπηθῆς....

Ἐπιταφιαστικὸς εἶνε πειὰ κοντὰ στὸ τέλος. Μιὰ ματιά του στὰ περασμένα, ἀγκαλιάζει ἕναν ὄγκο πλούσιας καὶ ποικίλης φιλολογικῆς δο-

λιᾶς, ποίηση, κριτικά, μελέτες, διήγημα, μουσική, ζωγραφική, (ἔμεις στὸ πρόχειρο αὐτὸ σημείωμα, περιοριστήκαμε, γιὰ σήμερα, μόνον στὸν ποιητὴ) καὶ λὲς πὼς ὅλο τοῦτο τὸ τεράστιο ἔργο τὸ περιφρονεῖ ἢ τὸ φοβάται. Κι' εἶναι, ἀλήθεια, θαῦμα πὼς τώρα, κοντὰ στὸ τέλος, ἀποφάσισε νὰ διαλέξῃ λίγα τραγούδια του, καὶ νὰ ἐκδώσῃ μιὰ, τὴν πρώτη καὶ τελευταία, ποιητικὴ συλλογὴ, ἀνάμεσα στῆς χιλιάδες τέτοιες πού ἄλλοι δὲν κουράζονται νὰ ξεφουρνίζουν διαρκῶς -τὸ πειὸ πολὺ, βέβαια, γιὰ δυστυχία καὶ... Μὰ κι' ἡ ἐκδοσὴ αὐτὴ πέρασε δίχως κανένα θόρυβο. Ὁ ποιητὴς ἦτανε πειὰ σχεδὸν ξεχασμένος, ἀφίνω πού ἦτανε καὶ ὁ ἀνεξέλιχτος πιστός τῆς δικῆς του παράδοσης. Ὅπως ἔγραφα καὶ κάπου ἄλλοῦ, ἡ θεομηνία τῶν ἐνέων ρευμάτων» στὴν ποίηση δὲν τὸν συνεπῆρε, οὔτε κἂν τὸν ἐσάλεψε. Κι' ἂν ἀπὸ τὴ δική του ἐλεγειακὴ μελωδία ὡς τῆς ἀλλοπρόσαλλες τεχνοτροπίες τῶν νεώτερων Ἐγγονόπουλων, τὰ νέα αὐτὰ ρεύματα ἐθέριεψαν κι' ἐσκέπασαν ἕνα ὀλόκληρο τέταρτο αἰῶνα, αὐτὸς ἔμεινε ἔξω. Κι' ἀπ' ἔξω δὲν ἔπαψε ν' ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἀπονόθευση τοῦ γνήσιου καλλιτεχνικοῦ λόγου πού τὸν ἐβλεπε μὲ πίκρα νὰ «μαίμου-δίξῃ μοντερνικά» καὶ νὰ κατασταλάξῃ στὴν «ἀρλοῦμπα καὶ τὴν ἀνοησία», ὅπως γράφει σ' ἕνα κριτικὸ ἀρθρο του γιὰ τὸν ποιητὴ Γεραλῆ Βέβαια ἔμεινε ἔξω. Δηλαδή ἔμεινε ἀληθινός στὸ στοχασμὸ του καὶ γνήσιος στὸ αἶσθημά του, μεστός στὴν ἔμπνευση, ἀκαίρητος στὴν ἀνάταση κι' ἀπλός στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ συνόλου, βαθὺς στὸ νόημα, ρωμαλέος στὸ μέτρο, εἰςυλλιακός καὶ μελωδικός, νοσταλγικός καὶ μελάγχολος, δηλαδή ἔμεινε ποιητὴς. Τιμὴ του καὶ δόξα του.

Τώρα ὁ Λαπαθιώτης ψάχνει ὀλοφάνερα γιὰ ὄρατο θάνατο Γράφει σὲ δυὸ τρεῖς φίλους του γιὰ νὰ τοῦ συστήσῃ τὴν κληρονομία του -τὸ ἔργο του. Δὲν ἔχει νὰ προετοιμάσῃ κανέναν γιὰ τὴν ἀξιαφνιά. Ἐπέθανε κι' ὁ γέρο-Στρατηγός, ὁ πολιτισμένος πατέρας πού τόσο συγκινητικὰ τὸν ὑπερασπίστηκε ὁ ποιητὴς στὴν ἀπάντησή του στὸν Καραγάτση πού ἀνάφερα πειὸ πάνω. Κανένας κρῖκος δὲν τὸν συνδέει πιά μὲ τὴ ζωὴ πού σφύζει κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρά του. Ἄν νοιώθῃ κάτι, εἶναι ὁ τραγικός σάλαγος τοῦ ἀλόκοσμου χοροῦ τῶν «καταραμένων» πού τοῦ φυλάει τὴ θέση προσμένοντάς τον. Κι' ἂν θέλῃ κάτι, εἶνε ν' ἀνακαλύψῃ γιὰ τὴ φυγὴ ἕνα φόντο μὲ ὁμορφιά, μὲ ὑπερούσιο κάλλος, ἕνα φόντο φωτεινὸ, σᾶν

τὴν πρώτη του ἐποχὴ, τὴν ἀγύριστη:

Ἦταν ἕνα βαθὺ κι' ἐξάισιο βράδυ,
βράδυ λεπτὸ κι' ἀσύλληπτο χιμαίρας,
ποτέ, τόσο πολὺ, τέλος ἡμέρας
δὲν εἶχε λάμψει τόσο σᾶν πετράδι....

Κατέβαινε τὸ φῶς -μιὰ ὠχρὴ ἀγωνία
σὲ κήπους ὅλο βάλσαμα γιομάτων,
τ' ἀνθὴ μεθούσαν ἀπὸ τ' ἀρωμιά τους
μέσα σὲ μιὰν ἀνείπωτη ἀρμονία....

Δὲν εἶχε κἂν ὑπάρξει τέτοια δύση
μῆτε στὸ νοῦ τῶν πειὸ γλυκῶν ζωγρά-
[φων,
ἀκόμα καὶ τὰ μάρμαρα τῶν τάφων
μιὰ δόξα μυστικὴ ἔαχε κερδίσει....

Κι' ὅταν τὸ θάμπος ἀρχίσε νὰ φτάνῃ,
κι' ἡ νύχτα τ' ἀργὰ μάτια της νὰ κλώθῃ,
τὸ φεγγάρι παντοῦ σὰ φλόγα υψώθη,
κι' ἦταν τὸ βράδυ αὐτὸ πού εἶχε πε-
[θάνει...]

Τὰ μεσάνυχτα τῆς 7 μὲ 8 τοῦ περασμένου Γενάρη, μιὰ θεληματικὴ σφαῖρα ἔδινε τέρμα στὴν λοχυρόνια ἠθικὴ ἀγωνία τοῦ Ναπολέοντα Λαπαθιώτη.

ΒΑΣΙΣΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ

Ἀγάπησα τ' ὄρατο βράδυ
Τῶν δυὸ χαμένων σου ματιῶν.
Ἔνας πανσὲς μες' στὸ σκοτάδι.
Καὶ τὰ μαλλιά βαρὺ στεφάνι
Γύρω ἀπὸ πρόσωπο χλωμὸ
Σᾶν Παναγιά πού θὰ πεθάνῃ.

Πάνω στὰ νέφη αὐτῆς τῆς δύσης
Μιὰ νότα τ' ὄνειρο δειλῆ.
Τὰ κυπαρίσσια. Μὴ μιλήσης!
Μὲς στὴ σιωπὴ νὰ φεύγῃ ὁ χρόνος,
ἔξω τὰ φύλλα κι' ἡ βροχὴ.
Ἔτσι κοντὰ μου κι' εἶμαι μόνος.

Πὼς σοῦρθε ἀλήθεια νὰ γελάσης;
Τὸ ξέρω: ἡ πλήξη σου βαριά
Κι' οὔτε μποροῦσες νὰ ξεχάσης.
Μὰ τώρα ἐγὼ πού σ' ἔχω χάσει
Σένα καὶ τ' ὄνειρο, καλῆ,
μη μου μιλᾷς πιά γιὰ τὰ δάση.

ΓΙΑΝ. Π. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑΣ

ΕΡΗΜΟΝΗΣΟ

Τούτο τ' ἀκρογιάλι θαμένο στη στάχτη
 Φύκια ξεριζωμένα ἀπὸ παλιές τρικυμίες
 Καὶ τὰ φτερά σου νεκρά στὸν ἀέρα
 Ψηλά μὲ τίς φωνές πού δὲν προφτάνουν
 Νὰ γίνουν γλάρος κι' ἄλλοτε
 Κίτρινα μαῦρα στὸν ἀφρὸ
 Χωρὶς ξεκοίραση χωρὶς γαλήνη
 Σὰν ἡλιοτρόπια μαδημένα κάλειο λυκόφως
 Μὲ τὰ χρώματα πού σοῦ πηγαιναν ὠραία.
 Καὶ τοῦτο τ' ἀκρωτήρι τοῦ βοριά
 Κυρτώνει μιὰ ραχοκοκκαλιά δεινόσαυρου γυμνή
 Καθὼς γέρονι νὰ γλύψει στὰ νύχια του
 Τὸ αἷμα ἀπὸ τὰ σπαραγμένα περιστέρια
 Καὶ τ' ἄσπρα πουλάρια τοῦ Πρίγκηπα
 Τοῦ μικροῦ Πρίγκηπα πού σ' ἀγάπησε σι' ὄνειρο
 Σ' ἓνα νησί μὲ παγόνια κι' ἀνθισμένες μηλιές

Κάπου ἐδῶ

Κάπου ἐδῶ πλευρίσαμε ἀλαφρά, σιωπηλοὶ
 Τὸ δάκρυ λιμνάζει στὴν κόχη κρυφά
 Εἶναι μιὰ ἀνόμνηση μιὰ γεύση πού στεγνώνει
 Σὰν ἀλάτι στὸ κορμὶ καὶ γύρω στὰ χεῖλη
 Μιὰ πίκρα
 Ὅπως δταν ξυλάρμενον σὲ βρῖσκει τὸ βράδι
 Καὶ θυμᾶσαι τ' ἀστέρια π' ἀγάπησες πολὺ
 Μέσα σὲ κλειστά κοχύλια βουλιαγμένα
 Στὸν πιὸ γλυκὸ βυθὸ
 Εἶναι μιὰ μουσικὴ ἀπὸ κουπιὰ
 Καὶ τοῦ νεροῦ τὸ λίκνισμα στὰ πλάγια
 Μὲ τ' ὄνομά σου πού πεταλούδιζε σπασμένο
 Ἰσκιων παιγνίδι τῆς νυχτερίδας χορὸς

Πῶς βρέθηκες

Ἐδῶ πού ἡ θάλασσα τελειώνει, γυμνή κι' ὀλομόναχη
 Μέσ' στὸ βαθὺ κυμάτισμα τῆς πετρωμένης ἄμμου
 Μέσα στὰ σάπια φύκια ἴδιος ἀρχάγγελος
 Τάχα ματίζοντας τὰ τρυπημένα δίχτυα μας
 Ἐνῶ σὲ ταξιθεύουν τὰ νησιά τοῦ ὕπνου

Τὶ παλεύεις ἀπελπισμένη νὰ κρατηθεῖς
 Μέσ' στὸν περίγυρο τῆς μνήμης σου πού ὄλο στενεύει
 Τὶ γυρεύεις κι' ἔρχεσαι καὶ μᾶς ξυπνᾶς
 Μιὰν ὥρα περασμένα τὰ μεσάνυχτα
 Μὲ μιὰ φωνὴ πνιγμένου στὸ σκοτάδι
 Ἄφοῦ τὸ ξέρεις πού δώσαμε

Τ' ὄνομά σου στὸ καράβι στὴν ψυχὴ μας
 Πού πήραμε τὰ μαῦρα πέλαγα
 Κι' οὔτε φουξήξει

(Κάποτε κίβλας μὲ τὰ σκοινιά στὸ τράβηγμα
 Τὸ δάκρυ ξεχειλάει καὶ μὲ προδίνει
 Καθὼς τὸ σφουγγίζω στὸν ἄγκωνα
 Κι' ἄχ! ἂν εἴσουν ὄνειρο στὴν πλώρα μας
 Ἄν εἴσουν)

1943

ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Πῶς ταιριασμένο τὸνομά σου μὲ τὸ φῶς,
 ὅπως τὸ γέννησε μιὰ σπὶθ' ἀπὸ τὸ κρίνο,
 κι' ὅπως ἀπόμεινε γιὰ θαῦμα τοῦ παντός
 ἀπίστευτο, σὰν τὴν Ἀνάσταση καὶ κείνο,
 ἀπ' τὸν Ἀρχάγγελο λαλημένος πῶς
 ὁ Θεὸς Λόγος μοῦ δίνει τὰ φτερά του,
 τὴν ἄκρα πίστη μου νὰ ζήσω μοναχὸς
 μὲ θησαυρὸ καὶ δόξα μου τὸ φεγγοβόλημά του!

Κοντὰ σου πόσο δὲν ὑψώθηκα στὸ φῶς
 τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν πνευμάτων τὴν οὐσία
 σκληρὸς, ἀφοβὸς ἀρνητῆς τοῦ Μηδενὸς
 ἀπὸ συνείδηση καὶ ζωντανὴ σοφία.

Κι' ἂν, πικρὸς ὁ λόγος ἐδῶ τοῦ καθενὸς
 ἔχει τῆς πλάνης τὸ θυμὸ καὶ τὴν κακία,
 πάντα μιᾶς Δίκης θὰ χτυπᾶ ὁ κεραννὸς
 καὶ πάντα κλαίονσα θὰ τρέμ' ἡ Ἀπιστία.

Δέν εἶμ' ἐγὼ ὁ ποιητῆς, πού σ' ἐξιδανικεύει
 καὶ μὲ τῆς Μούσας τὰ φτερά τῆ δόξα σου γυρεύει.

Δέν εἶμ' ἐρωτικὸς καῦμὸς γιὰ νὰ παρηγορήσω
 τὸν πόνο μου μὲ ψέματα κι' ἀργὰ νὰ λησμονήσω.

Εἶμαι ὁ δόλιος ἀδελφὸς, περὶ σὰν κανέναν ἄλλο
 τῆς ψυχῆς σου ἐσπούδασα τὸν κόσμον τὸ μεγάλο.

Εἶμαι αὐτὸ τὸ αἷμα σου κι' ἡ σάρκα σου, πού λυώνει
 καὶ τῆς ζωῆς σου οἱ πικροὶ καὶ πονεμένοι χρόνοι...

Κι' ἀκόμα τὸ μελλούμενο καὶ τὸ προφητεμένο
 τοῦ κόσμου τὸ πιὸ τραγικὸ καὶ μαῦρο πεπρωμένο.

Ἐσὺ τίς στρίγγλες, μούδειξες, τίς Μοῖρες ἀπὸ πέτρα
 πῶχουν τὴν πείνα μάννα τους τὸ θάνατο πατέρα.

Ἐσὺ τοῦ κόσμου ἡ μιὰ καρδιὰ καὶ τὸ μαρτυρολόδι
 μὲ τὸ πικρὸ, σὰν καὶ ποτὲ, τῶν Γάφων μοιρολόδι..

B. ΛΑΜΠΡΟΛΕΣΒΙΟΣ

ΤΟ ΣΥΦΟΡΙΑΣΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ήταν Ἀλωνάργης. Εἶχε πάει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα στὴ Ζάκυνθο, γιὰ νὰ περάσει ἐκεῖ τὶς καλοκαιρινὲς διακοπές του, νὰ «κάτσει» λίγο μὲ τοὺς δικούς του καὶ ν' ἀλλάξει τὸν ἀέρα, ποῦχε λίγο ἀδυναμία.

Ὁ πατέρας του, ποῦθελε νὰ τοῦ κάνει στ' ὄμορφο νησί τὴ ζωὴ του εὐχάριστη καὶ ὅπου πιά εἶχε καλὰ καταλάβει, πὼς τίποτ' ἄλλο ἀπὸ μιὰ ἐξοχικὴ γαλήνη δὲ θὰ τὸν εὐχαριστοῦσε περισσότερο, ἔστειλε μιὰ «σημείωση» στὴν ἐξοχὴ στὸ «σέμπρο του» τὸν Νιόνιο Κιτρινιάρη, νὰ πάει χωρὶς ἄλλο στὴ «χώρα» ποῦ τὸν ἤθελε.

Ὁ «σέμπρος» ξημερώθηκε στὴν πόλη. Καὶ τὴν αὐγὴ «ἀμπονώρα» χτύπαγε στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ καθότανε ὁ Ἀφέντης ὁ «σέμπρος» του-κοντὰ στὸ γιοφύρι-φορτωμένος μὲ δυὸ καλάθια «γουστουλίδια», λίγα σῖκα καὶ δυό-τρια «φρέσκα» «σκισμένα» «τουβαλιθένια» πεπόνια.

«Ὁ γιός μου, ἀπ' ἐδῶ, τοῦ λέει ὁ πατέρας ποῦ τὸν καλοδέχτηκε, ἦρθε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τώρα γιὰ νὰ περάσει τὸ καλοκαίρι του στὴν πατρίδα, ποῦ τὴν ἀγαπάει πολὺ καὶ νὰ πάρει καὶ λίγο ἀέρα τὸ κεφάλι του, ἀπὸ τὰ διαβάσματα καὶ τὶς «κάψες» τῆς Ἀθήνας. Κι' ἐπειδὴ ξέρω πὼς τίποτ' ἄλλο δὲν τὸν εὐχαριστεῖ ἀπὸ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τῆς ἐξοχῆς σου-γραψα γιὰ ν' ἄρθεις νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τὸν δεχτῆτε λίγον καιρὸ στὸ σπίτι σας, ποῦνε καὶ κοντὰ στὸ «πέλαο», καὶ μπορεῖ νὰ κάνει καὶ τὰ μπάνια του.

—Γιὰ τρόφιμα μὴν ἀνησυχῆσεις

καθόλου, «σέμπρε» γιατί μὲ τὸν ταχυδρόμο, ποῦ θάρχεται τρεῖς φορὲς τὴ βδομάδα, θὰ τοῦ στέρνουμε μαζί μὲ τὸ ταχυδρομεῖο του καὶ τὶς «ντόπιες» ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ καὶ οὐλα τὰ χρειαζόμενα. Ἀπὸ κεῖ, δηλαδή θὰ σὰς δίνει νὰ τοῦ ἀγοράζετε κανένα κοιόπουλο καὶ ψάρια φρέσκα. Οὐλα τ' ἄλλα θὰ τοῦ τὰ στέρνουμε μόνο ποῦ ἡ καϋμένη ἢ «σέμπρα» θ' ἀναλάβει νὰ τοῦ κοινομαγερεύει.

—Ξέρεις κουμπάρε, πόσο ἢ «φαιλιά» μου σὰς ὑπολήφεται τ' ἀπαντάει, ὁ Νιόνιος ὁ σέμπρος, καὶ τὰ λόγια εἶναι περιττὰ: ἢ Ἀφεντιά σου καὶ τ' Ἀρχοντόπουλό σου δὲν ἔχουν παρὰ νὰ διατάζουνε.

Φχαριστήσε ὁ Ἀφέντης τὸν καλό του «σέμπρο» Νιόνιο-τοῦπε νὰ καθῆσει τὸ «γιῶμα» νὰ γευτοῦνε μαζί καὶ ἂν δὲν ἔχει «ζῶ» στὴν «καρότσα» τὸ σούρωμα. Δὲν κάθισε, ὅμως, ὁ σέμπρος γιατί, ὅπως ἔλεγε, εἶχε τὸ βασταγοῦρι στὸ «χάνιο» καὶ τὸ μοστιάκι ὄξω μοναχό.

—Ἐγὼ φεύγω καὶ ἀναμένα τὰ «φωτερὰ» ποῦ θ' ἄξει δροσίσει. σὰς περιμένω, λέει ὁ κουμπάρος καὶ σέμπρος Νιόνιος ποῦτανε γιομαῖτες χαρὰ καὶ εὐχαρίστηση, γιατί τοῦ δινότανε ἔτσι ἢ εὐκαιρία νὰ φχαριστήσῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν Ἀφέντη τὸ σέμπρο ποῦ τοῦ χρώσταγε τόσες καλωσύνες.

Ὁ ἀγαθός, καλόκαρδος καὶ φιλότιμος Νιόνιος, χαιρέτησε εὐγενικά καὶ ἔφυγε.

Ἐτοίμασε τ' ἀρχοντόπουλο τὴ βαλίτσα του καὶ τὸ βραδάκι μλήκανε

οὐλοὶ στὴν καρότσα γιὰ τὴν ἐξοχὴ.

Ἀναμένα τὰ «φωτερὰ» ὅπως εἶπε ὁ σέμπρος φτάσανε στὸ σπίτι του, ποῦτανε στὸ γελαστὸ προάστειο Καλαμάκι.

Μιὰ κατακάθαρη καὶ καλοβαλμένη καμεροῦλα περιμένε τ' Ἀρχοντόπουλο. Ἡ κουμπάρα, ἢ Τέτα Κιτρινιάρη, τ' ὀδήγησε ἀμέσως ἐκεῖ καὶ ἐγκαταστάθηκε.

Σὲ λίγο οἱ δικοὶ του γυρίσανε μὲ τὴν καρότσα στὴν «χώρα» καὶ εἰς περιποιησεις τοῦ καλοῦ κουμπάρου ἀρχίσανε. Τὴν ἄλλη μέρα τὴν αὐγὴ παρακάλεσε τὸ σέμπρο νὰ τὸ συντροφέψει ἴσαμε τὸ πέλαο γιὰ νὰ διαλέξουνε στὰ βραχάκια τοῦ «ὑπόλιθου», καμιά ἄκρη, ἔτσι, ποῦ νὰ τὴν καθαρίσουνε καὶ νὰ τὴν εἰσιμάσουνε, γιὰ νὰ παίρνει καθημερινὰ τὸ μπάνιο του. Δέχτηκε μ' εὐχαρίστηση «ὄ, τι θέλει τ' Ἀρχοντόπουλο,» καὶ τὸ συντροφέψε.

Περωνώντας τὴν «μπούμπλικη» ρούγα, (τὸ δημόσιο δρόμο) περῶσανε ἀπ' ἓνα λαϊκὸ φτωχόσπιτο, ποῦ πάνω στὸ πεζοῦλι τῆς πόρτας τοῦ δρόμου καθόντανε τρεῖς μαυροφορεμένες γυναῖκες, μὲ τὰ πρόσωπα σκυμμένα στὴ γῆ, βυθισμένες στὴν ἀπελπισία καὶ τὴ θλίψη.

Τὸ χαροκαμένο αὐτὸ «τρίο», (ἔτσι φαινότανε ἀπὸ τὰ κατάμαυρα ποῦ φορούσανε) ἔκαμε τ' Ἀρχοντόπουλου ἐντίπωση καὶ πῆρε τὸ θάρρος καὶ ρώτησε τὸ συνοδό του νὰ τοῦ πει ἂν ἦξερε (σὰ γείτονας ποῦτανε) γιατί αὐτὲς οἱ γυναῖκες βρισκόντανε σὲ τέτοια βαθεῖα συλλογὴ καὶ ποιὸς τὸν εἶχε πεθάνει ποῦτανε «κορεῖα ες,» (πενθοφοροῦσες).

Δὲν κάνει, Ἀρχοντόπουλό μου, νὰ σοῦ πῶ, γι' αὐτὲς τὴν κακομοίρα, γιατί θὰ πικραθεῖς, καὶ ἦρθες ὄξω γιὰ νὰ ξεπαιταχτεῖς καὶ νὰ κάμεις καὶ λίγη «τσερα», (χρῶμα).

—Ὅχι κουμπάρε, πρέπει νὰ μοῦ

πεις γιατί διαφορετικὰ θὰ λυπᾶμαι περισσότερο γιὰ τὶς δύστυχες αὐτὲς γυναῖκες. Ἀφοῦ ἄμα μάθω τὴν αἰτία τοῦ πόνου τους θὰ τὶς σκέφτομαι λιγότερο.

—Τότενες νὰ σοῦ πῶ μάτια μου, μὰ μὴ μὲ κέμεις «ρεντίκουλο,» (ρεζήλι) στὸν παπάκη σου, πὼς σοῦ λέω τέτοια λυπητερὰ πράματα.

—Ὅχι, σέμπρε, λέγε μου. καὶ ἔνοια σου.

—Τὸ λοιπόνες, βλέπε, Ἀρχοντόπουλό μου, αὐτὸ τὸ συφοριασμένο σπίτι τῆς χήρας Μανουσάκωνας; Αὐτὴ ἢ γυναῖκα εἶχε ἄντρα ἕναν χρυσοχέρη νοικοκύρη. «Ὅτι βλέπανε τὰ μάτια του κάνανε τὰ δυὸ του χέρια,» Εἶχε καὶ ἕναν καλὸ γιὸ καὶ δύο κοπέλλες. Ἐδῶ ὅμως καὶ κάμποσον καιρὸ λὲς καὶ κάποιος τὴ «φασκέλωσε,» καὶ πήγανε οὐλοὶ «ξύλον λίθου,» Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά συφορὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά. Τὸ παιδί τὴν σκοτώθηκε στὸ Σαγγάριο, καὶ ποῦ κακοχρονάχουσε, πήγαν τὰ παιδιά μας οἱ πολιτικοὶ καὶ τὰ σκότωσαν ἄδικα. Ὁ ἄντρας τῆς, ὁ Κωνσταντῆς ὁ Μανουσάκης, ἀπὸ τὴ μεγάλη του στενοχώρια τὸ πῆρε ἀπὸ μέσα τὸ πρᾶμα καὶ πέθανε ἀπὸ «τὴ χικιό,» (εἰς τὸν κοπέλλες ποῦ βλέπεις, Ἀρχοντόπουλό μου, κοντὰ στὴ μάνα τοῦ, ἢ μιὰ εἶχε στεφανωθεῖ τὸν καλλίτερο νοικοκύρη τοῦ χωριοῦ, μὰ πνίγηκε στὸ ψάρεμα, ποῦ πήγαινε δύο-τρεις φορὲς μονάχα τὸ χρόνον γιὰ διασκέδαση, καὶ ἄφησε τὴ γυναῖκα του μ' ἓνα παιδάκι, ποῦ ἄρρωστήσε καὶ ἐκίνο καὶ πέθανε. Ἡ ἄλλη ἢ μικρότερη, τὰ εἶχε (ξυφνικὸ νὰ τὴν ῥθῆ) μὲ τὸν πρώτο τῆς ξάδερφο, ποῦ ἀφοῦ τὴν κακομεταχειρίστηκε, τὴν ἀπαράτησε καὶ ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀμερῖκα γιατί δὲν μπόριανε νὰ ζήσουνε ἄλλο ἔδῶ, ἀπὸ τὶς κακὲς γλώσσες τοῦ κόμου. Δελεῖται ἀπὸ τὴ στενοχώρια τῆς

κι' αὐτή, πήρε, γιὰ δηλητήριο τὸ
"γιάργυρο,, πίσω ἀπὸ τὸν καθρέφτη
καὶ φαρμακώθηκε, τὴν πρόκαμε,
ὄμως, ὁ Γιατρός καὶ γλύτωσε. Ἔτσι
λοιπόν, ἀρχοντόπουλό μου, βλέπεις
τὴν τρεῖς αὐτὲς "κορετῶδες,, γυ-
ναῖκες, ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ γδύμνια
καὶ ξυπολιὰ καὶ πεινᾶνε κιόλας, νὰ
"μοιρολογᾶνε,, κάθε μέρα, καὶ νὰ
μὴ βάνουν γλώσσα μέσα τσου. Καὶ
γιὰ κακὴ τσου τύχη καὶ μιὰ "μπου-
κούλα,, χιτῆμα ποῦχανε, ἀπὸ τὴν ἀ-
νάγκες τσου, τὸ βάλανε "ἀποθήκη,,
κι' ἀπ' τὰ πέρονσι κάποιος ἀσπλαχνος
τοκογλύφος τσου τὸ πήρε.

-Καὶ ποιὸς φταίει, κουμπάρε
Νιόνιο, γιὰ ὅλες αὐτὲς τίς συφορὲς,
ποὺ μοῦπες; Ρώτησε τ' ἀρχοντό-
πουλο.

-Ποιὸς ἄλλος, παιδί μου, ἀπά-
ντησε ὁ Νιόνιος, ἀπὸ τὴ μοῖρα αὐτῆς
τὴ γυναίκα ποὺ πήρε τὸν Κωστα-
ντὴ ἄντρα (ὁ θεὸς σχωρέστονε κατὰ
τὰ "ἔργατά του,,) καὶ ποὺ, σᾶμπως
λένε-ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα -στὰ νειά

ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΜΟΥ

"Ἐνα τραγούδι σοῦ χρωστᾶ, μητέρα μου, ἡ ψυχὴ,
μὰ οἱ στίχοι του στὸ αἶστημα σκορπᾶνε δίχως τάξη
καὶ χάνεται στίς χάρες σου τῶν τόνων τὸ μετίβο.
Τάχα τὸ πνεῦμα τοῦ Ὑμνωδοῦ θὰ δώσει συνοχή;
Τὸ χερουβεὶμ στὴ λύρα της τὴν ἁρμονία θὰ τάξει;
-Ἰκέτης τους. Τὸν ὕμνο σου πῶς στὴν ψυχὴ νὰ κρύβω;-

Τὸν πόνο σου τὸν ἄφραστο, π' ὀρίζει τὴ ζωὴ σου
καὶ τὴ σαγίτα τοῦ κακοῦ καὶ τ' ὄνειρο τὸ πλάνο
τὰ ξέρουν τάχα οἱ μελωδοὶ τ' ὄραϊον Παραδείσου;
(Γι' ἀγάπες ξέρει ἡ Κόλαση καὶ πίκρες τῆς σιωπῆς σου);
Ἐγὼ, τοῦ κοίμα καὶ τ' ἀγνοῦ κι' ἀπ' τὴν ψυχὴ μου πάνω
ἔχω τὸ χρέος. Τοῦτο πὲς σὰν ταπεινὴ ἀμοιβὴ σου.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

του, κάποια νύχτα σκότωσε ἕνα
χωριανό μας καὶ τὸν εἶχε ρίξει στὸ
πηγάδι καὶ τὸν βρήκανε (τὰ κόκ-
καλά του δηλαδή) ἔπειτα ἀπὸ χρόνια,
ποὺ τὸ πηγάδι στέρησε.

-Μὰ πιστεύεις, σέμπρε, σὲ τέτοια
πράματα ἐσύ;

-Τὰ πιστεύω καὶ νὰ τὰ πιστεύει
καὶ ἡ Ἀφεντιά σου. Γιατὶ τῶχω
παρατηρήσει: ἡ μοῖρα εἶναι ἡ μεγα-
λύτερη δύναμη τοῦ κόσμου, κι' ἀλ-
λοῖμονο σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸν κυνη-
γήσει - ἔπειτα κι' ὅλα τὰ κρίματα τ'
ἀνθρώπου ἐδῶ, σὲ τούτονε τὸν κό-
σμο πληρώνονται, παιδί μου!

Μαζὶ μὲ τὴν πίκρα καὶ τὴ θλίψη
ποῦνοιωσε τ' Ἀρχοντόπουλο γιὰ τὰ
τρία αὐτὰ ναυάγια τῆς ζωῆς, ποὺ
τὴν ἱστορία τους διηγήθηκε, μὲ τὸση
φυσικότητα καὶ ἀφέλεια ὁ σέμπρος
ὁ Νιόνιος, γεννήθηκαν, στὸ μυαλό
του σκέψες θλιβερὲς, γιὰ κεῖνα, ποὺ
ὁ λαὸς μας θέλει ἀκόμα νὰ πιστεύει,
καὶ κούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι του.

ΑΝΤΡΕΑΣ ΖΩΝΤΟΣ

ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΧΗ

Νὰ φύγω ἕνα πρωὶ μὲ τὴ μουσι-
κὴ τῆς πόλης ποὺ δέχεται τὸ κίτρινο
χάδι τοῦ ἡλίου, ἔχοντας τυλιγμένη
τὴν καρδιά μου σὲ μετάξια. Νὰ γίνω
ἕνα πέπλο ἀραχνοῦφασμένο ποὺ
σαλεύει σὰ σύννεφο σὲ φόντο γαλα-
νοῦ βελούδου ἀστροφωτισμένου.
Καὶ θὰ μ' ἀρέσουν ὅπως πάντα οἱ
γωνιές.

Τὸ χειμῶνα ἄς χιονίσει. Ἐκεῖ
στὴν ἀκρὴ θὰ φωτίζει ἕνα ἰλαρὸ
καντήλι σὰν τὴ μυρουδιά τοῦ παρ-
θενόκρινου στὸ γιόμα τοῦ Γενάρη.
Ἡ γυμνὴ ψυχὴ μου καθισμένη στὴ
μάντρα τοῦ νεκροταφείου θὰ παίξει
μὲ τὰ κυπαρισσόμηλα κουνώντας
σὰν ἐκρημὲ: τὰ πόδια της.

Γιὰ τὸν τωρινὸ ἑαυτό μου κα-
μιὰ παρόμοια εἰκόνα δὲν μπορῶ νὰ
σχεδιάσω. (Σκέψου μόνο γιὰ λίγο
τὴν ἀγωνία σου ὅταν σ' ἀρίνουνε
νὰ κατεβείς ἕναν τοῖχο τιμ-νένιο
κατακόρυφο χωρὶς κανένα ἔρισμα
καὶ νᾶναι τόσο χάος ἀπὸ κάτω. Ἀ-
γωνία καὶ ἀηδία ἔπειτα γιὰ τοὺς
τόσο ἀτσάλους μωλωπισμούς σου).
Δὲ μὲ πιέζει πιά τὸ χάος τοῦ συχνὰ
ἀναίσθητου στήθους μου, δὲν πονο-
κεφαλιάζω ἂν θὰ πετύχονε στὸ φά-
ρεμά τους τὰ καράβια.

Μέσα στὸ δάσος μιὰ ὥρα νύχτας
περνάει ἐν' αὐτοκίνητο μὲ φῶτα σὰ
βελόνες. Οἱ αἰχμὲς τσακίζονται πάνω
σὲ κορμούς καὶ σὲ φυλλώματα ποὺ
ἀσπρίζουν. Τὸ σκοτάδι ξαναφθαίνει
τὶς ἀράχνες τοῦ φωτός, σκίζονται
ἄλλοῦ πάλι κι' ἐγὼ χαίρομαι. Ἐ-
πειτα μόνο ὁ λύχνος μου φωτίζει
τὴν περιοχὴ μου -ἴσα ἕνα φωτι-
στέφανο- τ' ἄλλα πέρα εἶναι σκοτεινά.
Κάτω ἐδῶ στὴ γῆ θάχω ἕνα ἀόρατο
γιὰ τοὺς λοιποὺς ἀστέρη, θᾶναι κα-

ταδικό μου μὲς στὴν ἐρημιά.

Δὲ θέλω οὔτε κἂν νὰ εἶμαι ἀό-
ρατος. Ὅπως καὶ νᾶναι θὰ αἰσθάν-
νομαι πάντα τ' ἀκρωτηριασμένο
σῶμα μου νὰ πλακώνει μὲ γκριζες
ἀμμουδιές, προτοῦ χτυπήσουν οἱ
καμπάνες τῆς μεγάλης πέμπτης, τὰ
λευκά μου περιστέρια. Θᾶμαι ἕνας
ὄγκος μὲ δύσκολη ἰσορροπία.

Ἄς εἶμαι ἕνας ἀέρας, ποὺ τὰ νύχ-
τὰ
Εὐκόλα θὰ ἰσκαρφάλωνω στὴν
κορφὴ τοῦ ψηλότερου κυπαρισσοῦ
καὶ θὰ νοιώθω ἀφοβα τὴ χαλύβδι-
νη γοητεία τῆς καταγίδας. Καβάλλα
στὴν κορφὴ ἡ ψυχὴ μου ἀκούει τὰ
μυμήματα τοῦ νότου, ὅταν αὐτὸς
σπρώχνει τὴν κυπαρισσοκορφὴν στὰ
χνάρια ἐνὸς ἀόρατου ἐλατήριου.

-Ἐρχεται, ἔρχεται; Ἄς εἶμαι ἕνας ἀέρας,
Μπα! ἔχει καιρὸ ἀκόμα. Τώρα
εἶναι στὸ ἄλλο ἡμισφαίριο.
Ἦναι μακρὰ; Ρωτοῦν οἱ τάφοι.
Ἐκεῖνοι βιάζονται ν' ἀνθίσουν,
πρέπει νὰ δείξουν πῶς δὲν ἀφσαν
ἀνεκμετάλλευτο τὸ ζῶ ποὺ κλείσαν
μέσα τους.

-Οὐ, θ' ἀργήσει ἀκόμα.
Ἐνα ἀστράκι ἀπὸ ψηλὰ ἔκλεισε
πονηρὰ τὸ μάτι του, κρύφτηκε νὰ
μὴν τὸ κατσαδιάσει ὁ νοτιάς ποὺ
τὸν διάφαινε.
-Ποῦ θὰ μοῦ πᾶς, σφυρίζει αὐ-
τὸς ἀνάμεσα στὰ κυπαρίσσια. Θὰ σὲ
φυσήξω καὶ θὰ σὲ πετάξω πέρα ἀ-
πὸ τὸ Γαλαξία.

-Τὶ εἶναι πίσω ἀπὸ τὸ Γαλαξία;
-Ἡ κόλαση, λέει ἡ καμπάνα
θρηγόντας.

Ἐἰς τὰ φοι ἀναταράζονται κι' ἡ
ψυχὴ μου «φφ» θὰ κάνει ἀδιάφο-
ρα, σβύνοντας τὰ καντήλια τῶν δι-
κῶν μου ἀπὸ πείσμα.

-Λέ σ' ἀρέσει ἔτσι;
Εἶσαι ἓνας ὄγκος σάρκινος, σὲ
πονάει τὸ δόντι σου καὶ δὲ μπορεῖς

Ψῆνω τὸ καρμὶ μου στὸν ἄμμο ἢ
μένω μῆνες ὀλόκληρους καρφωμέ-
νος σ' ἓναν ἔρημο στῦλο τῆς κοκκι-
νόβραχης Παλαιστίνης χωρὶς ἔξαρ-
ση, καταπίνοντας μ' ἀγκαθιασμένο
λάριγγα τὸν ἀφρὸ τοῦ ἄλμυροῦ
σιόματός μου.

Κάποτε φτιάνω μιὰ καλύβα πού
παιδεύομαι γιὰ νὰ τῆ στήσω τόσο
χρόνο κι' ἀπολαβαίνω ἔπειτα πού
τὴν κατασπαράζει μιὰ θεία ἀστρα-
πή τῆς καταιγίδας. Πρέπει κάπως
νὰ κευράσω τὸ σῶμα μου γιὰ νὰ
βρῶ μιάν ἡσυχία.

Ὅταν σκάβεις ὅμως πηγάδι στὸν
ἄμμο εἶναι σὰ νὰ μουσκύεις αἰώ-
νια σὲ βόθρο ἀηδέστατο, ὅπου τὰ
μηλίγγια σου σφυροκοπᾶνε ἀπὸ ἔλ-
λειψη θέλησης ἀκόμα καὶ νὰ ἔλευ-
θερωθεῖς ἀπὸ κεῖ μέσα.

Ἄυλη ὑπαρξή, πλάσμα τοῦ ἀνα-
μενόμενου κόσμου σὲ περιμένω μιὰ
χουσαφίνη αὐγὴ πάνω σὲ καναρίνια
ἐρχόμενη ἀπὸ τὰ ζαφειρένιον οὐρανὸ
σκορπώντας λευκοπούπουλα στὸς
βράχους.

Θέλω νὰ γεμίσω καὶ τὸ πιὸ μα-
κρινὸ μου κύτταρο μὲ τὸ ζωηρὸ σου
σφρίγγος δίπλα στὶς μενεξεδένιες θά-
λασσες τῆς ἀνατολῆς. Πλάϊ στὶς
κλαψάρες μπάσες χορδὲς τοῦ ἀσυμ-
πλήρωτου κι' ἀχρηστοῦ ὄργάνου

Πῶς θάθελα νὰ εἶμαι σὲ κάτι
ξωτικά ἀκρογυάλια. Μὲ κάτι πράσι-
να νερὰ εἶτε καὶ σματωμένα μὲ
σκιᾶς ἢ πεπλοφορεμένους ἥλιους
μὲ οὐρανὸ χνουδάτο σὰν ἀχνογά-
λαζο ροδάκινο καὶ τὴν ἀκτὴ νὰ
βόσκειται ἀπὸ πρόβατα ἀπολιθωμένα.

Ἐπειτα νὰ χωθῶ στὰ ψηλὰ φα-
ράγγια πού οἱ πλαγιὲς τους εἶναι
καταιγίδα πετρωμένη ἀπὸ αἰώνιες

νὰ κοιμηθεῖς κι' ὅμως αὐτὰ δὲ θὲς
παρὰ σὰν ὄνειρο μόνον νὰ τὰ δοκι-
μάσεις.

μου δέσε τοὺς πιὸ ἀνθένιους ἀπ'
τοὺς φεγγαρίσιους τόνους σου.

Ν' ἀναπνεύσω τὸν ἀέρα τῆς προ-
σηλωμένης ἐκφρασῆς σου στὶς κού-
νιες τῶν διπλῶν τοπίων τῶν γκρι-
ζῶν λιμνῶν.

Τὸ βλέμμα σου, τὸ καρφωμένο
κάπου ἀόριστα στὴ θεομῆ ἠρεμία
τοῦ φθινοπωρινοῦ ἔλαιῶνα, ἢ στὸ
μπαμπακένιο βραδυνὸ θόρυβο τοῦ
καλοκαιρινοῦ δρόμου, εἶτε στὸν ἀ-
πόκοσμο ἤχο κοινῆς εὐφροσύνης
καὶ εὐδαιμονίας γνωστῶν προσώ-
πων, θὰ μὲ ὀδηγήσει σὲ σπηλιές
πὺρ θὰ μοῦ φανοῦν συγκοινωνοῦ-
σες κι' ὁμοιόγενες μὲ τίς δικές μου
κρύπτες.

Θὰ μπορέσω μέσα στὰ μάτια σου
νὰ χαρῶ τὴν εἰρωνία τῆς ἀρνητικῆς
θερμότητος τοῦ πάγου καὶ τὸ ἀκακο
ἄστραμα τοῦ ἀπορροφημένου κε-
ρανοῦ; Στὰ κορφοβούνια τὸ χιόνι
γίνεται πάγος κι' ἡ μαργαρίτα ντύ-
νει τοὺς βράχους στὴν πιὸ παρθενι-
κὴ ἐσθῆτα.

Ἀργεῖς νάρθεις κι' οὔτε τῶχω
βέβαιο ἂν θὰ σὲ χαρῶ Φοβᾶμαι
πῶς κυνηγώντας πρῶτα νὰ
ρουφήξω τὴν ἀνάσα σου, θὰ μοῦ ξε-
φύγεις καὶ θὰ μείνω μυρζίζοντας τ'
ἀχνάρια σου.

κατάρες. Τὰ νερὰ τῶν ποταμιῶν
τους ἔχουνε ρουφήξει τίς λάμπεις
φρεσκοφτιαγμένου χάλυβα, εἶναι
ρευστὸ ἄλγος.

Μὲ πόση ἄνεση πετᾶς τὸ ἑαυτὸ
σου ἐκεῖ μέσα. Εἶναι τόσο δροσερὴ
ἢ κατὰθλιψη μέσα στὴ σκιά τῆς
πανύψηλης πέτρας. Μπορεῖς ἡδονι-
κὰ νὰ φτύσεις τὸν καθρεφτισμένο
στά νερὰ ἑαυτοῦ σου, χωρὶς καμιὰ

τύψη, ἀπολαβαίνοντας ἔπειτα τὴν
ἀπομάκρυνση τῆς βάρκας ἀπὸ τὸ
σημεῖο ὅπου εὐχαριστήθηκες λερό-
νοντας τὴν ὑπαρξή σου.

Αἰσθάνεσαι τὸ κατασκευάσμα τῆς

αὐτοπεριφρόνησής σου νὰ ξεφεύγει
ἠρεμα, σὰν τ' ἀπαλὸ ξεκίνημα τοῦ
τραίνου γιὰ τὴ νοσταλγημένη σου
πατρίδα.

ΦΑΝΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

DANTE

ΦΥΓΗ

Θάθελα, Γκουίντο, ἐγὼ κι' ὁ Λάπος ταῖρι
μ' ἐσέ, μὲ μάγια νάμαστε παρμένοι
μὲς σ' ἓνα πλοῖο μαζί πού νὰ πηγαίνει
γιαλὸ-γιαλὸ, ὅπως θὲς, μὲ κάθε ἀγέρι.

Ἔτσι πού μιὰ φουρτούνα, ἓνα ἀγριοκαίρι
νὰ μὴ μποροῦσε ἐμπόδιο νὰ μᾶς γένει
κι' ὅσο εἴμαστε μαζί τόσο ν' ἀξάνει
ὁ πόθος πού τὸ σμίξιμο ἔχει φέρει.

Καὶ νᾶναι, ἀπ' τὸν καλὸ μάγο κονιά μας
ἢ Μόννα-Βάννα, ἢ Μόννα Λάγια, ἀκόμη
κι' αὐτὴ πούναι στὸ νούμερο τὸ τριάντα

Κι' ὡς θὰ μιλάμε ἐκεῖ γι' ἀγάπη πάντα,
τρισόλβια νᾶναι ἢ κάθε μιὰ κυρὰ μας
ὅσο κι' ἐμεῖ, - μὲ τὴ δική μου γνώμη.

Μετάφραστὴς :

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

ΑΝΟΙΞΗ

Νύχτιο φῶς μενεξελὶ
ἀράζει μὲς τὸ γιασεμί
πλεχτὸ σὰν ἀσπρο πλοῖο τάχα
ἄγθος πού πλέει σιγαλὸ
γιὰ τῆς καρδιάς μας τὸ γιαλὸ
μὰ δὲ σὲ φίλησα μονάχα!

Μὲς τῶν ματιῶν τὸ θαλασσὶ
λέω, νὰ φεύγαμε μαζί
καθὼς θὰ μουδίνες τὰ χέρια
βιολὶ μὲ βάλς ἑαρινὸ
ἔχει σταθεῖ. Τὶ μακρινὸ
κι' ὁ κόρφος ὅλο περιστέγνια...

Κάπου, σὲ τέτοιον οὐρανὸ
θὰ πάμε ρόδον ἀνοιχτὸ
καὶ θάνα παραμυθὶ τάχα
ἄγγελοι σ' ἀστρῶν ἀγχαλιὰ.
Ἐλα! Καὶ φτάνουν τὰ πουλιὰ
πού δὲ σὲ φίλησα μονάχα.

ΓΙΟΥΛΗΣ ΠΕΡΑΣ

Απολογισμός μιᾶς Ζωῆς

Ἐξ τεύχη—δσα κλειστήσαν με τὸ προηγούμενό μας—μέσα σ' ἓνα χρόνον τοῦ «Ὀδυσσεά» εἶνε μιὰ σοβαρὴ ἔνδειξη τῶν μαχητικῶν διαθέσεων τοῦ ἐκδοτικοῦ τὸν κύκλου καὶ μιὰ ὑπόσχεσι γιὰ τὸ κοντινὸ μέλλον. Γιατὶ ὅσοι ἔξρου ἀπ' τὴν ἀνατίμησι τοῦ καιροῦ μας κ' ὅσοι γνωρίζουν τὰ πνευματικὰ πράματα μιᾶς ἐπαρχίας νιώθουν τὴ ἡθικὴ σθένος, τὴ κόποι καὶ προπαντὸς ποιά θέλησι καὶ ποιὸ πείσμα χρειάστηκαν γιὰ νὰ κλείσει ὁ πρώτος τόμος ἐνὸς περιοδικοῦ ποῦ κοντὰ στ' ἄλλα ἀνήκει στὴν πρωτοπορεία τῆς τέχνης.

Ἄν μιλήσουμε γιὰ τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ζωῆς εἶνε σὰ νὰ μιλοῦμε γιὰ τὰ ὄνειρα καὶ τὶς ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι στοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινῷ, στοὺς συνεργάτες, στοὺς νέους μας καὶ στὸν ἑαυτὸ μας ἄκοιμα. Ἀδ' σκεφτήκαμε καὶ δὲ νοσταλγοῦμε παρὰ, πληρώνοντας βέβαια καὶ κάθε δικαιο καὶ τιμητικὸ φόρο στ' ἀναγνωρισμένα ὀνόματα, νὰ κλείσουμε στὶς σελίδες μας τὴ σημερινὴ ἔκφρασι τῆς διανοοῦμενης νιότης, ὅλο κείνον τὸ μόχθο καὶ τὸν παλμὸ ποῦ χαρακτηρίζει τοὺς καινούργιους ἀνδρώπους τῆς τέχνης στὴν προσπάθειά τους νὰ συλλάβουν τὴν αἰσθητικὴ ἀπαίτησι κ' ἐκδήλωσι τῆς ἐποχῆς μας. Γι' αὐτὸ κίολας τὰ νεώτερα κείμενά μας ὑπάγονται σ' αὐτὸν τὸν κύκλω τῆς σκέψης, τοῦ ὕφους καὶ τῆς ἁρμονίας, διαποτισμένα ἀπ' τὴ φρέσκη ἀναζήτησι, ἀπ' τὴν ἀνυσία ὄχι μόνο τῆς πρωτοτυπίας ἀλλὰ καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ τῆς πνευματικῆς μας ἐπιχειρήσεως.

Τὸν ἀγῶνα τοῦτο, μέσα στὸν ὅποιο ὑπάρχει θερμοὸς ὁ ζῆλος τῆς δημιουργίας ἐπαρχιακῆς πνευματικῆς ζωῆς, θὰ τὸν συνεχίσουμε φυσικὰ καὶ στὸ δεύτερο χρόνο τοῦ «Ὀδυσσεά». Θάχομε τὴν ἴδια πίστιν στὴν ἀποστολήν μας, τὴν ἴδια ἀγάπην καὶ τὴν ἴδια ἐπιμονήν. Ἐνα ἔργο ἀποκτὰ μεγαλύτερη ἀξία ὅταν μάχεται νὰ σπάσει τὴν πρόληψιν, τὴν ὀκηρία κ' ἀνοίγει δρόμους δημιουργικούς· καὶ πλὴν ὅταν αὐτὸ τὸ ἔργο συναντᾷ τόσες δυσκολίες ὅσες εἶνε ἱκανὲς νὰ τὸ ἀναφτερώσουν κάθε μέρα καὶ πλὴν πολῷ.

Εὐβοϊκὰ Γράμματα

Χαιρετοῦμε με συναδελφικὴ ἀγάπην τὰ «Εὐβοϊκὰ Γράμματα» Χαλκίδας γιὰ τὴ συμπλήρωσι διετίας ἀπ' τὴν ἐκδοσὴν τους. Στὸ διάστημα τῶν δύο αὐτῶν καρποφόρων χρόνων τὸ ἐπαρχιακὸ τοῦτο περιοδικὸ σημείωσε σταθμὸ στὴν ἐξυπηρέτησι τῆς Εὐβοϊκῆς Λογοτεχνίας καὶ ἀσκήσε με ὑποδειγματικὴ παρηγοσία καὶ σθένος κριτικὴ ἐλέγχου σὲ πολλὰς πράξεις τῆς Ἀθηναϊκῆς πνευματικῆς ζωῆς. Ὁ Διευθυντῆς τῶν «Εὐβοϊκῶν Γραμμάτων» κ. Α. Ζῶντος κ' ἀγρυπνο συμπροπάτη τὸ ἔργομα καὶ μ' ἐπιτελεῖο συνεργατῶν, προπαντὸς ὅμως με πλῆρη συνείδησι τοῦ χρέους τὸν ἀπέναντι τῆς Τέχνης, ἀγωνίστηκε μιὰ δύσκολη μάχη καὶ πάλεψε τίμια κ' ἐπιμονα γιὰ νὰ σώσει τὸ γόητρο τῆς διανοοῦμενης ἐπαρχίας καὶ νὰ γίνῃ ὁ καταπλήτης τῶν ἀτοπημάτων τῆς πωρτεῦσεως. Τὸ ὅτι τὸ περιοδικὸ τοῦ βαίνει πρὸς τὸν Γ. χρόνο εἶν' ἓνα ἐνδεικτικὸ πῶς νίκησε.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Διον. Ἀβραμοπούλου: «Ἀνθρώπινες ἱστορίες» (διηγήματα) - Λεφτέρη Ραφτοπούλου: «Οἱ ἑφτά πληγές» (ποιήματα) - Ν. Παπαγεωργοπούλου: «Δακρυσμένοι ἄγγελοι» (ποιήματα)

Ἐνα μακρόρο ἀφήγημα τυπωμένο με τὸν τίτλω «Μιὰ ὥρα μ' ἓναν κατάδικω» ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια καὶ κάποιες μεταγενέστερες σκόρπιες λογοτεχνικῆς μολυβιῆς σ' ἐπαρχιακὰ προπαντὸς φύλλα, αὐτὰ θυμοῦμαι ἀπ' τὴν πνευματικὴ παραγωγή τοῦ κ. Διον. Ἀβραμοπούλου. Οἱ «Ἀνθρώπινες ἱστορίες» προβάλλουν σὰν καταστάλαγμα μακρᾶς ἐργασίας, συνδυασμένο με τὴν πυρετώδη κίνησι τῆς ζωῆς καὶ τὴν αἰσθητικὴ ὀριμανσι ποῦ ὀπωσθήποτε ἔπρεπε νάχει ὁ συγγραφέας τους.

Καὶ σὰν τέτια, μὰ καὶ σὰν ἀπλή καὶ πρωτόλοβη προσφορὰ στὴν Τέχνην, τὰ ἐρωτικὰ αὐτὰ διηγήματα παρ' ὄλη τους τὴν ἀναπτυγμένην ἔρευνα στὶς σεξουαλικῆς περιοχῆς καὶ τὸ στρωτὸ τους ὕφος.

δὲν ἱκανοποιοῦν τὸν ἀν ἀγνώστη ποῦ ἀπαιτεῖ κατὰ πλὴν βαθὺ καὶ πλὴν συγλωματικὸ. Ἀνίχουν μᾶλλον, θάλεγα, σὲ μιὰ πρεκτάσι χρόνονγραφικῶν θεμάτων ποῦ ἀφήνουν ἀκοίταχτὴν στὰ ἔγκατε τὴν ἀνθρώπινη ψυχή.

Μολοντοῦτο ὁ κ. Ἀβραμοπούλου διαθέτει καὶ φαντασία καὶ παρατήρησι καὶ στοχαστικὰ σταματήματα. Περνᾷ ὅμως σύντομα ἀπ' τὰ διαφέροντα τῶν ἡρώων τοῦ καὶ κοινοποιεῖ ὄχι μόνο στὰ θέματα τοῦ ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπεξεργασία τους κ' ἐπὶ λύσι τους ἀκόμα, τὸ πρῶτο ἔρο δραματικῆ. Ἐνα πρῶμα μόνο δὲ μορεῖ νὰ τοῦ διαμορφήθῃ: ἡ κοινωνικότητα τοῦ ἔργου κ' ἡ βαθύτερη ἀποστολή τοῦ σ' ἐποχὴ μάλιστα ποῦχομε ἄμεισι ἀνάγκη ἀπὸ ὀδηγητῆς σὲ καινούργιους δρόμους. Γιατὶ ἀν τὰ διηγήματα τοῦ δὲ χρησιμοποιοῦν σὲ τίποτ' ἄλλο, ἀποτελοῦν ὡστόσο ἓναν ἀδέκατο καὶ φοβερὸ πίνακα τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ζωῆς κ' ἀφήνουν τὸ λόγο γιὰ μιὰν αὐτοῖαν ἐποικοδόμησι.

Καὶ κατὰ ἄλλο: οἱ «Ἀνθρώπινες ἱστορίες» δὲν ἤθελαν τὸν τόσο ἀνόητο πρῶλογο τῆς κ. Λιλῆς Περιονιστῆ γιὰ νὰ παρουσιαστοῦν...

*

Ἐξῶ ἀπ' αὐτὴ τὴ βιασύνη τῆς νιότης νὰ γράφει καὶ νὰ τυκῶναι, τὴν ἴδια αὐτὴ βιασύνη ποῦ ἀνάγκασε καὶ τὸν κ. Λεφτέρη Ραφτοπούλω νὰ ἐκδόσει στὸ κατόπι τῆς πρώτης (τῆς «Καλοσύνης») καὶ δεύτερη ποιητικὴ τοῦ συλλογῆ. Γι' αὐτὸ κίολας δὲν παραξενεύομαι ποῦ δὲν ἔχω με τὶς «ἑφτά πληγές» νὸ προσθέσω τίποτα καινούργιο στὰ προσόντα ποῦ τοῦ ἀναγνώρισα ἤδη. Ἀξιοπαρατήρητο μόνο εἶνε πῶς ἐδῶ οἱ ἐπιδράσεις καὶ ἔξνες ἀπηγήσεις κρατοῦν κάπως ἀμέτοχη τὴν ψυχὴ τοῦ καὶ τῆς δίνουν τὴν ἐλευθερία νὰ ὀνηθῇ ἀπὸ ἑαυτοῦ τῆς, νὰ πονέσει καὶ νὰ μιλήσει κάπως πλὴν προσωπικῶς.

Μὰ οἱ ἑφτά πληγές, θέμα συνθηθιμένο, καλαϊκὸ μορῶ νὰ πῶ, δὲν ἐκφράζουν τὸν τόνο ποῦ μένει οὔτε καὶ τὴν ἀγωνία ποῦρεται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ κ' ἐπίπονη ἔρευνα. Κι' ἐδῶ ὁ κ. Ραφτοπούλω πεζολογεῖ με διάφορα φραστικὰ ἐπιχειρήματα ἐνὸ στὸ βάθος τοῦ διαφεύγει ἡ οὐσία κ' ἡ ποιητικὴ μεγαλοπρέπεια. Ἀδ' διατηρεῖ παρὰ τὴ γνωστὴ τὸν εὐαισθησία καὶ τρυφερόδα, κείμενα ὅμως ἔπερατμένα ἡρασοῦν ἔται νὰ ζωντανέψουν καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν.

*

Μιὰ νέα ἐκδοσι, σὲ λιγότερον μάλιστα διάστημα ἀπ' τὴν προηγούμενην, μ' ἔρε νάει μιὰ ὑπόθεσι χαρὰ γιὰ ἓναν καινούργιο ποιητῆ, γιὰ τὴν Τέχνην

ὅμως περιττεῖται σοβαρῆς ἐπιπροποθέσεως. Δικαιολογημένο λοιπὸν ὀ' ἀπαιτοῦσαμε ἀπ' τὸν κ. Νίκο Γ. Παπαγεωργοπούλω σπουδὴ «Δακρυσμένοι ἄγγελοι» τοῦ νάχει ῥίξει τὸ σέδρο τῆς ἐνημερωμένης προσπάθεως κ' ἀν ὄχι τῆς συντελεσμένης ἤδη, τοῦ ἔργου νὰ ποῦμε τῆς ἀνασκευῆς τοῦ παρελθόντος καὶ τῶν ἀξιώσεων ποῦ κ' ὁ ἴδιος θάπρεπε γάχε ἀπ' τὸν ἑαυτοῦ του.

Φυσικὰ ἡ Ποίησι σήμερα πῆρε τὰ μεγάλα καὶ τὰ διαλεκτὰ μονοπάτια, ἐκεῖ ὅπου ἡ λυρικὴ οὐσία ἀνθεῖ σὰν ἥλιος καὶ μεθεῖ σα λουλουδι. Ὁ κ. Παπαγεωργοπούλω πιστὸς ἀκόμα στὴν παράδοσι, ὀρειε πρὶν τυκῶναι νὰ τοῦ ἔργασίας νὸ ἀναθεωρήσει τὴν παλιά, νὰ ζήσει τὴ σκουθὴ τῆς ἀνέλιξης καὶ προπαντὸς νὰ σταθεῖ σ' ἐπιφυλακῆ.

Οἱ «Δακρυσμένοι ἄγγελοι» παρουσιάζουν βέβαια κάποια ἀξιοσημειωτὴ μεταβολὴ ἀπ' τοὺς «Καυμοὺς», διακρίνονται ὅμως γιὰ τὴν ἴδια προχοῦμενη, τὴν πειθαναγκασμένη ὀριμα καὶ τὴ βιασύνη. Ὅλα σχεδὸν τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς καθὼς εἶνε ἀκατέργαστα σοῦ δίνουν τὴν ἐντύπωσι ἐνὸς ἀνθρώπου ποῦ ἐπείγεται νὰ τελεωσῇ τὴ δουλιὰ τοῦ ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν ποιότητά τῆς.

Ἐτσι καὶ πάλι δὲν ὀλοκληρωθῆσαν ἐνὸνιολογικὰ ὀρατες σκέψεις καὶ δὲν πῆσαν τὴν πρέπουσα ζωντάνια θέματα προσοπικῆς καὶ γενικότερης ὕψης. Ἐτσι κίολας παρατηρήθηκα τὰ προχοῦμενα στιχογραφικὰ σφάλματα (καὶ στὴν ἐπιβλῆψιν καὶ στὴ συνζήσεσι ἄκοιμα). Σ' αὐτὴν ἐπίση τὴ βιασύνη ἐρείλεται, νομίζω, καὶ ἡ ἔλλειψι τῆς σοφῆς ἐνατένισης καὶ ἡ παιδικότητα πολλῶν στίχων ποῦ κακοποίησαν τὶς ἐμπνεύσεις καὶ τὸ αἰσθηματικὸ ὄλυκο τοῦ κ. Παπαγεωργοπούλου.

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: «Δακρυσμένοι ἄγγελοι» (ποιήματα) Χαλκίδα 1944.

ΚΩΣΤΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Νίκος Χαντζάρης» (μελέτη) Πειραιῶς 1944.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

* Στὶς 27 Φλεβάρη, πρῶτὴ ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κωστῆ Παλαμά, ὁ «Πυργιώτικος Παρνασσός» ὀργάνωσε στὸ «Πάνθεον» φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Ποιητῆ με συμπραξὴ τοῦ Ὀδείου καὶ τῆς Χορωδίας Μύργου. Τὸ κοινὸ παρακολούθησε ἀπόδο τὴ Γιορτῆ. Μίλησαν οἱ κ. κ. Τάκης Δόξας (εἰσαγωγή), Βάσος Στεφανόπούλω γιὰ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή» καὶ Γιάννης Π. Καράμωργας γιὰ τὸ «Ἐλθεκάλογο» τοῦ Γύφτου. Ἀπο-

σπάσματα και ποιήματα των δυο παραπάνου βιβλίων του Πολυμάθα απαγγέλησαν από τις δίδες Γεωργία Χριστακοπούλου και Μαριωρή Παμπούκη. Ο Διευθυντής του Ωδείου κ. Γ. Κανακάρης μελοποίησε το «Ρόδου μοσχοβόλημα» που το τραγούδησε ο τενόρος κ. Γιάννης Παναγιωτακόπουλος συνοδευόμενος από τις δίδες Άρική Λουκίδου, Ηλέκτρα Ψυχάλινου, Γεωργία Χριστακοπούλου και Κική Μπαμπίλη (βιολιά). Επίσης ο μαέστρος της Χορωδίας κ. Κώστας Κατσούρας σύνθεσε τη «Νίκη» που την απόδωσαν 20 έτελεστές. Στίτσα του Ποιητή από τους κ. κ. Διον. Β. Κωνσταντινίδη και Τάχη Λουμιώτη και μία πελώρια προσωπογραφία του από τον κ. Θανάση Ξεσαρχόπουλου κοσμούσαν την αίθουσα.

* Η Ελευθέρα Σκηνή του ίδιου Συλλόγου ανέβασε την 1η του Μάρτη τη γνωστή ήθογραφα του Δημ. Μπόρη «Αρραβωνιάσματα» με σκηνογραφίες του κ. Διον. Κωνσταντινίδη. Η παράσταση δόθηκε στον «Απόλλωνα» κι επαναλήφθηκε τη 2η και 3η του Μάρτη με εξαιρετική επιτυχία. Τους ρόλους του έργου υποδύθηκαν οι: Γιώργης Παυλόπουλος (Καπετάν - Δεμπέσης), Κική Λαμπρινούπουλου (Δεμπέσaina), Άντρο Στροφύλλας (Δημητρός), Ηλέκτρα Γ. Ψυχάλινου (Έφερη), Παύλος Σινόπουλος (Ρούπης), Ρίτα Διαμαντοπούλου (Κυρά-Σταύρανα, Γιαγιά), Θανάσης Ξεσαρχόπουλος (Δένας), Τάκης Λουμιώτης (Κουτσούκος), Πέτρος Χ. Παυλόπουλος (Σόρμπης), Μένης Κολαντζόπουλος (Γαρέφρας), Φάνης Διαμαντόπουλος (Διηγόρος), Θ. Βαρουξής (Άστυνόμος), Χρ. Αντωνόπουλος (Χαροφύλακας) και Τσαμπόπουλος (Κώστας Άγγελος).

* Στις 5 του Μάρτη το Ωδείο Πύργου έδωσε στον «Απόλλωνα» μεγάλη συναυλία με τη διεύθυνση του κ. Γ. Κανακάρη για τους πολεμοπαθείς. Έχτελέστηκαν έργα των Σομπέρτ, Χέλλερ, Ντράλλα, Κάλμαν, Μαρτίνι, Σοπέν, Κόζιμου, Κανακάρη κ. ά. Τη συναυλία έγίσχυαν με τη συμμετοχή τους ο Διευθυντής του Ωδείου κ. η καθηγήτρια του πιάνου δις Στέλλα Γ. Κανακάρη. Στη συναυλία πρωτοπαρουσιάστηκαν ή μυχτή Χορωδία του Ωδείου κ. η Μαθητική Μανδολινατά με μαέστρο τον κ. Κανακάρη.

* Την 23 και 26 του Μάρτη ο «Θοιητικός Σύλλογος» «Ηλεία» έδωσε δυο παραστάσεις με το ιστορικό δράμα του Ακαδημαϊκού Σπ. Μελά «Ίσακ ρέσσεα», ομικρολαϊκής των ψυχών.

* Την 1 και 2 Απρίλη η Χορωδία Πύργου έκαμε στον «Απόλλωνα» την πρώτη της μεγάλη συναυλία με συμμετοχή όρχηστρας, Αδασκαλία και κλλιτεχνική διεύθυνση. Κώστα Κατσούρα.

Εορηνεσθησαν εργα Ίβάνοβιτς, Πλέγιελ, Λασοράνα, Ξηρέλλη, Ροδίου, Κατωύρα κ. ά. Στη συναυλία έλαβε μέρος και το Χορωδιακό Γμήμα του «Πυργιώτικου Παρνασσού».

* Το φιλολογικό τμήμα του «Πυργιώτικου Παρνασσού» σημείωσε τον τελευταίο καιρό αξιολόγη δράση. Στις 6 του Μάρτη ο κ. Πέτρος Χ. Παυλόπουλος μίλησε σε συγκέντρωση των μελών του τμήματος με θέμα: «Ο Καβάφης ποιητής άνεδαρκός». Επίσης στις 5 του Απρίλη άγγαώθηκε το πρώτο φιλολογικό βραδυνό του Συλλόγου άφιερωμένο στον «πεζογράφο του μεσοκόλεμου» Ηλία Βενέζη. Μίλησαν οι κ.κ. Γ. Παυλόπουλος (Εισαγωγή) Π. Παυλόπουλος («Ελληνική Πεζογραφία και Βενέζης») και Θανάσης Ξεσαρχόπουλος («Ιεζουαφικαί κρίμοι του Βενέζη»). Οί κ. κ. Ν. Παπαδημητρίου και Κάλαντζόπουλος άπάγγειλαν ποιήματά τους χαρισμένα στον τιμούμενο πεζογράφο. Την αίθουσα κοσμούσαν πρωτότυπα στίτσα των κ. κ. Λουμιώτη και Ξεσαρχόπουλου έπιτενυσμένα από το έργο του Βενέζη. Τη γιορτή παρακολούθησαν κι έξωσυλλογικοί άκροατές, έπισημήμονες και διανοούμενοι.

* Στο Βιολιόδωρήθηκαν τρία σωματεία πολιτισμού: ο Συνεταιρισμός Σπουδάζουσας Νεολαίας, η Πνευματική Πρωτοπρωσία Νέων κ. η Καλλιτεχνικός Ερασιτεχνικός Σύλλογος που άπόκτησαν και ηηνιάτικο δημοσιογραφικό όργανο τη «Εαγική Δράση». Τα σωματεία όρανόνοιν διαλέξεις, μουσικοφιλολογικές συγκεντρώσεις, εκθέσεις ζωγραφικής κ.λ.π.

* Την 27 Απρίλη η Ελευθέρα Σκηνή Πυργιώτικου Παρνασσού ανέβασε στον «Απόλλωνα» το πρώτο θεατρικό έργο του κ. Τάχη Λόξα «Ο άντρας της», δράμα σε πράξεις 4 (είκόνες 6), με σκηνοθεσία του συγγραφέα και σκηνογραφίες του κ. Διον. Κωνσταντινίδη. Τους ρόλους υποδύθηκαν οι: Μαριωρή Παμπούκη [θεία Ευτέρπη], Άντρέας Στροφύλλας [Αργύρης Βόλονας], Ηλέκτρα Ψυχάλινου [Άννα] Κική Λαμπρινούπουλου [Χριστίνα Ρονάλου-Κουρή], Γιώργης Παυλόπουλος [Πελοπίδας Βέκος], Θανάσης Ξεσαρχόπουλος [Κώστας Νορβής], Γιάν. Π. Καράγιωργας [Νίκος Αλεξιάδης], Φάνης Διαμαντόπουλος [Ροξεννητής], Παύλος Σινόπουλος [Γαβερνιάρης] και Θεόδ. Βαρουξής [Λικασκ. κλητήρας]. Στά άουδεασέλιδα Παραγράμματα που κυκλοφόρησαν με πρόλογο του συγγραφέα κ.λ. άναφέρεται πως «Ο άντρας της» είχε παινεθεί το 1940 από τον κριτικό του δραματολογίου του θιάσου Κοτοπούλη και θά πρωταπαϊζόταν στον Πύργο από το συγκρότημα Παλαιόλου άν δεν έχόταν ο πόλεμος.

ΣΤΟΝ Α. ΤΟΜΟ ΤΟΥ «ΟΔΥΣΣΕΑ»
ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ:

- † Αντρέας Καρκαβίτσας, Κωστής Παλαμάς, Ρώμος Φιλύρας
- ΚΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ
- Γιάννης Άηδονόπουλος, Παύλος Άθανασίου, Ίων Άλφης, Άσμελ, Βίλ Άστευ, Θ. Βαρουξής, Ρήγας Γκόλφης, Φάνης Δελίδης, Γιώργ. Δέλιος, Τάκης Δόξας, Θανάσης Ξεσαρχόπουλος Ντίνος Ήλιόπουλος, Παύλος Θαβαίος, Α. Καπογιάνης, Γιάν. Π. Καράγιωργας, Τάκης Καρτάλος, Βάσος Κυβέλος, Διον. Β. Κωνσταντινίδης, Γρ. Κωνσταντινόπουλος, Χεΐστος Λεβάντας, Τάκης Λουμιώτης, Μηνάς Ματσάκης, Κωστής Α. Μαραναίος, Στέλιος Παναγιωτόπουλος, Γ. Παναγούλόπουλος, Γ. Κ. Παπαγεωργίου, Νίκος Παπαδημητρίου, Τάσος Παππας, Γιώργης Παυλόπουλος, Πέτρος Χ. Παυλόπουλος, Γιούλης Πέρας, Λευτέρης Ραυτόπουλος, Σ. Ρετοινας, Τάκης Σινόπουλος, Γιάννης Σκαρίμπας, Πάνος Σπάλας, Άριστος Σταθόπουλος, Α. Δ. Στροφύλλας, Γ. Τσαρμπόπουλος, Γιώργης Φίλδης, Γιάννης Φλιάσιος, Μιχ. Φρεζίνης.

350

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: ΤΥΠΟΥ, ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 34, ΑΘΗΝΑ

- * **ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ**: τήν ἐπιμέλεια περιοδικῶν καὶ βιβλίων, τήν εἰκονογράφηση ἐξοφύλλων καὶ κειμένων, τήν προμήθεια κάθε παραγγελίας γιὰ βιβλία ἢ ἄλλο τι, πνευματικῶ περιεχομένου κ.λ.π.
- * **ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΙ**: στίς ἐφημερίδες τῶν ἐπαρχιῶν, στά περιοδικά καὶ γενικά στὸν Τύπο ὅ,τι ὕλη τοὺς χρειάζεται γιὰ τὴ συμπλήρωσή τους (ἀνταπόκριση, χρονογράφημα, τηλεγραφήματα, ἄρθρα καὶ ρεπορτάζ, μυθιστόρημα, διήγημα) ὡς καὶ κάθε εἶδους συνεργασίας.
- * **ΔΙΑΦΗΜΙΖΕΙ**: βιβλία καὶ περιοδικά, διαλέξεις, ἐκθέσεις, συναυλίες καὶ ἐν γένει κάθε πνευματικὴ δημιουργία - ὁργανώνει καλλιτεχνικά προγράμματα καὶ στέλνει ἀποκόμματα γιὰ κάθε ζήτημα ποὺ θὰ τοῦ ζητηθῆ νὰ τὸ παρακολουθήση.

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

& ΤΕΧΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

1944

ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ

ΠΟΙΗΣΗ

ΤΕΤΡΑΜΗΝΗ

ΕΚΔΟΣΗ

ΛΥΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΥΚΛΟΦΕΡΕΙ ΑΠ' ΤΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ